

Justitie

Ministerie van Justitie

Inspectie voor de Sanctietoepassing

PI Zuid-Oost

Locatie Roermond

Inspectierapport

Doorlichting

September 2008

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Samenvatting	4
1 Inleiding	10
1.1 Aanleiding en doel	10
1.2 Reikwijdte van de doorlichting	10
1.3 Toetsingskader	10
1.4 Opzet	11
1.5 Objectbeschrijving	12
1.6 Recent onderzoek	13
2 Rechtspositie en bejegening	14
2.1 Rechtmatige insluiting	14
2.2 Screening	14
2.3 Rapportage en registratie	16
2.4 Huisregels en introductie	17
2.5 Dagprogramma en activiteiten aanbod	19
2.6 Toegang tot zorg	21
2.7 Bejegening	23
2.8 Discipline	25
2.9 Contacten buitenwereld	26
2.10 Voeding	27
2.11 Accommodatie	29
2.12 Hygiëne	31
2.13 Functioneren van de beklagregeling	32
2.14 Conclusie	34
3 Maatschappijbeveiliging	35
3.1 Beveiliging tegen ontvluchtingen	35
3.2 Toepassing vrijhedenbeleid	38
3.3 Conclusie	41
4 Interne veiligheid	42
4.1 Veiligheidsvoorzieningen	42

4.2	Bestrijding drugsgebruik	45
4.3	Bestrijding onderlinge agressie	47
4.4	Conclusie	48
5	Maatschappelijke reïntegratie	50
5.1	Reïntegratietrajecten	50
5.2	Aansluiting nazorg	53
5.3	Conclusie	54
6	Organisatieaspecten	56
6.1	Personeelsmanagement	56
6.2	Communicatie	57
6.3	Integriteit	59
6.4	Conclusie	60
7	Slotbeschouwing	61
Bijlage 1	Afkortingen	62
Bijlage 2	Bronnen	64
Bijlage 3	Inspectieprogramma	65
Bijlage 4	Geografische ligging locatie	66

Voorwoord

De Inspectie voor de Sanctietoepassing (ISt) heeft in juni 2008 een doorlichting uitgevoerd bij de PI Zuid-Oost, locatie Roermond.

Op een aantal punten kwam de Inspectie tot positieve bevindingen: het is over het algemeen goed gesteld met de rechtspositie en bejegening van gedetineerden, er is voldoende oog voor veiligheidsrisico's, en de PI biedt een veilige omgeving om te verblijven en te werken.

Op het aspect van de maatschappelijke reïntegratie vindt de ISt dat het beleid van de inrichting wel voldoet, maar dat uitvoering en borging nog achterblijven.

Ook signaleert de Inspectie een veelal informele cultuur, waarbinnen de bejegening van gedetineerden vaak plaatsvindt op basis van persoonlijke intuïtie. Hierdoor kunnen grote verschillen in handelwijze tussen piw'ers ontstaan. Gerichte sturing vindt daarop niet plaats.

Bij de beveiliging valt dit patroon ook op. De noodzakelijke instructies zijn in orde, maar de controle op de naleving ervan is onvoldoende.

W.F.G. Meurs
hoofdinspecteur

Samenvatting

De Inspectie voor de Sanctietoepassing (ISt) houdt toezicht op de sanctietoepassing in Nederland. Zij doet dit ondermeer door penitentiaire inrichtingen met een zekere regelmaat op hun functioneren te onderzoeken.

Het toetsingskader onderscheidt vijf aspecten die de ISt in een doorlichting in beschouwing neemt: de rechtspositie en bejegening van gedetineerden, de maatschappijbeveiliging, de interne veiligheid, maatschappelijke reïntegratie en organisatorische randvoorwaarden voor het uitvoeren van het primaire detentieproces. Het doel van de doorlichting is vast te stellen hoe het in de PI met deze vijf aspecten gesteld is. De ISt beziet daarbij drie dimensies: het beleid, de uitvoering en de borging.

Dit inspectierapport geeft de resultaten weer van de eerste doorlichting van de locatie Roermond, onderdeel van PI Zuid-Oost. De locatie omvat vier gesloten afdelingen, waarvan één voor langgestraften, met een totale capaciteit van 218 plaatsen. Naast het hoofdgebouw bevindt zich een ZBBI met een capaciteit van 28 plaatsen.

De doorlichting is op 10, 11 en 12 juni 2008 uitgevoerd. Het inspectierapport is op 22 september vastgesteld.

Rechtspositie en bejegening

De ISt is te spreken over de wijze waarop in PI Roermond rekening gehouden wordt met de rechtspositie van gedetineerden. Het dagprogramma voldoet in het algemeen aan de normen, de bejegening is respectvol en de huisregels, de voeding, de accommodatie en hygiëne zijn over het algemeen adequaat. Ook heeft de Inspectie vastgesteld dat de voorgeschreven procedure ten aanzien van het insluitingsproces wordt toegepast en gecontroleerd. Het disciplinaire beleid van de PI Roermond voldoet aan de gestelde normen en verwachtingen. De PI Roermond biedt de gedetineerden meer mogelijkheden tot contact met de buitenwereld dan wettelijk is voorgeschreven.

Hoewel er in de inrichting wel sprake is van screeningsactiviteiten door verschillende disciplines, is de ISt van mening dat de samenhang tussen de verschillende screeningsactiviteiten beter in beleid moet worden vastgelegd en moet worden gecontroleerd.

De PI Roermond volgt de in het handboek Selectie en Detentiebegeleiding van de DJI voorgeschreven werkwijze voor registratie en dossiervorming. Ze kent echter geen systematische bewaking van de kwaliteit van dossiers en heeft een achterstand in het opschonen er van.

De PI Roermond beschikt over recente huisregels die voldoen aan het landelijk voorgeschreven Model Huisregels Penitentiaire Inrichtingen uit 2005. Er is echter geen systematische controle op de kwaliteit van de intakegesprekken waardoor dit per afdeling en per piw'er kan wisselen. Het dagprogramma is overwegend voldoende, er zijn ruime arbeidsmogelijkheden, de sportfaciliteiten zijn in orde, de bibliotheek is over het algemeen voldoende uitgerust. Het activiteitenprogramma en de mate waarin onderdelen uitvallen wordt echter niet systematisch gemonitord of geëvalueerd. De directie heeft het voornemen per 1 oktober 2008 een nieuw dienstrooster en dagprogramma in te voeren.

De toegang tot zorg is over het algemeen voldoende, alleen de beperkte capaciteit van de psycholoog leidt tot wachttijden van drie tot vier weken voor niet-spoedeisende psychische zorg.

De PI Roermond heeft geen uitgewerkte visie of beleid ten aanzien van bejegening van gedetineerden vastgelegd. De directie maakt in haar sturing in het bejegeningsklimaat gericht gebruik van de dynamiek tussen meer op veiligheid gerichte medewerkers en meer op een goede relatie gerichte medewerkers. De gedetineerden omschrijven de sfeer als redelijk ontspannen, maar geven wel aan dat zij verschillen ervaren tussen afdelingen en piw'ers.

Er is een gedetineerdenwinkel met een zeer uitgebreid assortiment. Op grond van klachten van gedetineerden heeft de commissie van toezicht het voornemen opgevat een onderzoek uit te voeren naar de prijzen in de gedetineerdenwinkel.

Plaatsing op een meerpersoonscel (MPC) gebeurt zorgvuldig. Met het oog op het toenemende aantal onvrijwillige plaatsingen en mogelijke uitbreiding van het aantal MPC's in de toekomst is de Inspectie van oordeel dat de PI Roermond een evaluatie van het MPC-beleid zou moeten uitvoeren.

De Ist heeft geen signalen gekregen dat gedetineerden belemmerd worden om in beklag te gaan. De formele afhandeling van beklagzaken duurt in veel gevallen echter te lang.

De Inspectie concludeert op grond van bovenstaande dat het beleid van de inrichting en de uitvoering ervan op het aspect rechtspositie en bejegening voldoet op de meeste criteria. Vooral ten aanzien van de borging is nog een aantal verbeteringen mogelijk.

Maatschappijbeveiliging

De inrichting heeft voldoende oog voor ontvluchttingsrisico's en ook bij het toekennen van vrijheden worden maatschappelijke risico's voldoende meegewogen.

De kritische processen ten aanzien van de beveiliging zijn goed beschreven en worden periodiek bijgesteld. Ook de statische beveiliging voldoet. De controle op naleving van de dienstinstructies gebeurt vooral door de persoonlijke aanwezigheid van de leidinggevende waardoor niet altijd volgens de dienstinstructies gewerkt wordt.

In tegenstelling tot wat het handboek Selectie en Detentiebegeleiding voorschrijft, stelt het BSD in de PI Roermond geen algemeen verlofschema op. De wijze waarop verlofbeslissingen worden genomen is in orde. De Inspectie concludeert dat op het aspect maatschappijbeveiliging PI Roermond overwegend voldoet aan de criteria met betrekking tot beleid, uitvoering en borging.

Interne veiligheid

De PI Roermond beschikt over een stevige organisatie ten behoeve van de interne veiligheid. Daarbij worden serieus en regelmatig calamiteitenoefeningen gehouden. De borging dat alle medewerkers hierbij betrokken zijn ontbreekt echter. Ook het aantal medewerkers dat niet geslaagd is voor de FITKIT is aan de hoge kant.

De PI Roermond beschikt over werkinstructies inzake celinspectie die voldoen aan de relevante normen en verwachtingen. Er wordt tevens voldaan aan de richtlijn om minimaal 5% van alle gedetineerden aan een urinecontrole te onderwerpen, echter aan de richtlijn om ISD-gedetineerden drie keer per week op drugsgebruik te controleren wordt niet voldaan. Celinspecties worden geregistreerd, maar de gedetineerden worden er niet van op de hoogte gesteld. Het ontbreekt aan inrichtingsbeleid op het terrein van bestrijding van onderlinge agressie. In de praktijk leidt dit echter niet tot grote problemen op dit gebied. Voor de borging zou het echter van belang zijn dat er bij het formuleren van beleid ten aanzien van bejegening van gedetineerden ook aandacht besteed wordt aan het voorkomen van agressie. De Inspectie concludeert dat de PI Roermond een veilige omgeving biedt om te verblijven en te werken. De criteria op het aspect interne veiligheid voldoen overwegend aan de verwachtingen van de Ist ten aanzien van beleid en uitvoering. De borging hiervan voldoet echter maar beperkt aan de verwachtingen van de Ist.

Maatschappelijke reïntegratie

De feitelijke uitvoering van Terugdringen Recidive stuit nog op uitvoeringsproblemen waardoor de potentiële doelgroep nog niet volledig en tijdig wordt bereikt. Met name het feit dat reclasseringsrapportages met TR-advies lang op zich laten wachten leidt tot onwenselijke vertraging van TR-trajecten en detentiefasering. Ook is de relatie tussen de uitvoering van detentiefasering op basis van de Pbw en van TR-reïntegratieplannen onduidelijk hetgeen voor veel onvrede zorgt onder gedetineerden.

De aanwezigheid van isd'ers op de afdeling voor langgestraften heeft negatieve consequenties voor zowel de isd'ers als de overige gedetineerden. De mmd'ers hebben een actieve rol in het regionale netwerk door hun contacten met veiligheidshuizen en GGZ-instellingen, maar in kwantiteit blijft het aantal gescreende door hen gedetineerden achter bij de doelstellingen.

De Inspectie concludeert dan ook dat op het aspect maatschappelijke reïntegratie het beleid van de inrichting voldoet, maar de uitvoering en de borging achterblijven.

Organisatieaspecten

De organisatie van de PI Roermond laat zich beschrijven als informeel met korte communicatielijnen en een plezierig werkklimaat. De communicatie tussen de leidinggevenden en de medewerkers en ook tussen de meeste afdelingen is goed. Op sommige punten is de organisatie wel eens te informeel.

De PI Roermond heeft een actief personeelsbeleid dat gericht is op de verdere ontwikkeling van de medewerkers. Echter, op enkele functies zoals de inrichtingspsycholoog en de mmd'er is er te lang een vacature.

De interne communicatie binnen PI Roermond functioneert in het algemeen naar behoren. Ook vinden er bijstellingen plaats naar aanleiding van geconstateerde knelpunten. Een punt van zorg is de onduidelijke taakafbakening tussen het BSD en het CBTR. Verder laat de deelname aan het teamoverleg van de executieve medewerkers nog wel eens te wensen over. Met de invoering van een nieuw dagprogramma en dienstrooster in de tweede helft van 2008 hoopt de directie dit te ondervangen.

De inrichting heeft geen integriteitsbeleid vastgesteld. Het thema komt incidenteel, bijvoorbeeld tijdens het werkoverleg, een functioneringsgesprek of anderszins aan de orde.

De Inspectie concludeert dat de organisatieaspecten van de PI Roermond overwegend voldoen, al vraagt het integriteitsbeleid om nadere uitwerking.

Samenvatting aanbevelingen

De Inspectie komt tot de volgende aanbevelingen.

1. Maak een integrale beschrijving van het screeningsproces. Neem in die beschrijving ook op hoe systematisch gecontroleerd wordt of de intake plaatsvindt en of dit op een kwalitatief voldoende niveau gebeurt.
2. Leg een eenduidige en gedragen visie op de omgang met gedetineerden vast, waar mogelijk gedifferentieerd naar de verschillende regimes. Neem daarin op hoe agressie bij gedetineerden voorkomen kan worden en hoe hierop gereageerd dient te worden.
3. Voer formeel een systeem van mentoraat in voor langer gestraften en beschrijf daarbij de werkprocedures.
4. Stel bij de invoering van het elektronisch penitentiair dossier nadere procedures voor registratie en rapportage in het penitentiair dossier vast en borg dat deze ook daadwerkelijk uitgevoerd worden.
5. Leg de procedures t.a.v. detentiefasering en verloftoekenning vast. Neem daarbij op dat als werkwijze t.b.v. alle gedetineerden die in aanmerking komen voor algemeen verlof, tijdig een verlofschema wordt opgesteld.
6. Leg vast en wees naar gedetineerden toe helder hoe de uitvoering van Terugdringen Recidive en (het recht op) detentiefasering zich tot elkaar verhouden. Beschrijf daarbij hoe de taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van het CBTR en het BSD zich tot elkaar verhouden.
7. Geef aan wat de PI verwacht van reclasseringspartners en spreek reclasseringspartners op het juiste niveau aan wanneer deze niet in staat zijn afspraken na te komen.
8. Expliciteer het integriteitsbeleid en draag dit beleid actief uit.
9. Bereik overeenstemming met de sectordirectie gevangeniswezen over de opzet van de BHV-organisatie (keuze voor een kerngroep of niet).
10. Heroverweeg de plaatsing van isd'ers op de afdeling voor langgestraften.
11. Breng de bezetting psychologische zorg en mmd'er met spoed op het gewenste niveau.
12. Draag zorg voor recente (uittreksels) van de huisregels in vreemde talen, zonodig ook in een Oost-Europese taal.

13. Actualiseer de juridische literatuur in de bibliotheek
14. Verbeter de ventilatie van de cellen op de bovenring van de D-vleugel.
15. De Inspectie beveelt de cvt aan om de afhandelingstermijn van de beklagen van gedetineerden in overeenstemming te brengen met de wettelijke voorschriften. De PI dient daarbij klachten van gedetineerden sneller toe te sturen en sneller te reageren op verzoeken van de cvt om informatie te verschaffen bij beklagzaken.
16. Draag zorg voor een beter resultaat op het terrein van de fysieke conditie en weerbaarheid voor de executieve medewerkers.
17. Informeer gedetineerden met betrekking tot een uitgevoerde celinspectie.
18. Intensiveer de urinecontroles van ISD-gedetineerden.
19. Houd systematisch de uitval van programmaonderdelen bij en evalueer deze.
20. Richt een systeem in waarbij stelselmatig gecontroleerd wordt of alle afspraken uit het contract met de cateraar worden nagekomen.
21. Evalueer het MPC-beleid, de uitvoering en de uitwerking ervan en onderzoek daarbij op welke wijze voorkomen kan worden dat MPC samengeplaatste gedetineerden tegelijkertijd deelnemen aan activiteiten.
22. Borg de correcte uitvoering van dienstinstructies door in processen 'checks and balances' op te nemen in plaats van uitsluitend te vertrouwen op de persoonlijke aanwezigheid van leidinggevenden.
23. Stuur inhoudelijk op de naleving van penitentiaire scherpste, bijvoorbeeld door het bespreken van thema's en door middel van gerichte audits.
24. Bewaak de deelname aan teamoverleggen

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doel

Aanleiding

De Inspectie voor de Sanctietoepassing (ISt) houdt toezicht op de sanctietoepassing in Nederland. Zij doet dit ondermeer door penitentiaire inrichtingen met een zekere regelmaat op hun functioneren te beschouwen. De PI Zuid-Oost locatie Roermond (kortweg: PI Roermond) is nog niet eerder doorgelicht. Zij is in 2006 wel betrokken geweest bij het inspectieonderzoek door de ISt naar beheersing van geweld tussen gedetineerden in huizen van bewaring.

Doel

Het doel van deze doorlichting is te bezien hoe het in de locatie Roermond is gesteld met de rechtspositie van gedetineerden, de veiligheid, de reïntegratieactiviteiten en de daarmee samenhangende aspecten van organisatie. Aan de hand van haar oordeel doet de ISt verbetervoorstellen in de vorm van aanbevelingen.

1.2 Reikwijdte van de doorlichting

De doorlichting omvat de locatie Roermond, inclusief de Zeer Beperkt Beveiligde Inrichting (ZBBI) Roermond. De locatie Roermond vormt in de huidige organisatiestructuur van het gevangeniswezen samen met de locaties Ter Peel en Maashegge het cluster PI Zuid-Oost.

1.3 Toetsingskader

Voor de doorlichting van de PI Roermond heeft de ISt het standaard toetsingskader voor het gevangeniswezen gebruikt. Dit toetsingskader is gebaseerd op (inter-) nationale wet- en regelgeving.^[1] Het toetsingskader omvat de aspecten rechtspositie en bejegening van gedetineerden,

---

[1] Het betreft internationale verdragen, gedragsregels, wetgeving, maatregelen, ministeriële regelingen, circulaire en aanwijzingen die van toepassing zijn op de tenuitvoerlegging van detentie.. Zie voor het volledige toetsingskader de ISt website (www.inspectiesanctietoepassing.nl), waar het als bijlage bij het inspectierapport is gevoegd.

maatschappijbeveiliging, interne veiligheid, maatschappelijke reïntegratie en organisatie. Deze aspecten geven, in samenhang, een goed beeld van de stand (en gang) van zaken in een penitentiaire inrichting.

Genoemde aspecten zijn opgedeeld in criteria die de ISt beoordeelt op de dimensies beleid, uitvoering en borging. Bij de dimensie beleid beziet de ISt of in de inrichting ten aanzien van een te toetsen criterium (beschreven) beleid beschikbaar is dat voldoet aan geldende wet- en regelgeving. Bij de dimensie uitvoering wordt vastgesteld in hoeverre de uitvoering voldoet. Bij de dimensie borging wordt nagegaan in hoeverre de toepassing van het beleid is zeker gesteld en in hoeverre de PI het beleid periodiek evalueert op effectiviteit en zonodig bijstelt.

Het oordeel is geformuleerd in de volgende vier waarderingen:

- voldoet niet aan de relevante normen en verwachtingen;
- voldoet in beperkte mate aan de relevante normen en verwachtingen;
- voldoet overwegend maar niet volledig aan de relevante normen en verwachtingen;
- voldoet aan de relevante normen en verwachtingen.

1.4 Opzet

Methode

Ten behoeve van een doorlichting verzamelt de ISt feitelijke gegevens door documentonderzoek, observaties in de PI en interviews met betrokkenen bij de inrichting. Een standaard toetsingskader vormt het uitgangspunt van de doorlichting (zie 1.3). Dit toetsingskader is uitgewerkt in een aantal gestructureerde vragen- en checklijsten. Op grond van vooraf door de PI verstrekte documentatie stelt de ISt aanvullende informatie vragen op. De gegevens die de ISt hiermee verzamelt, worden afgezet tegen het toetsingskader en leiden tot een beoordeling van de te toetsen criteria op de dimensies beleid, uitvoering en borging (zie 1.3).

De doorlichting van de PI Roermond is uitgevoerd door drie inspecteurs in een periode van drie dagen. Zie Bijlage 3 voor het volledige inspectieprogramma van de doorlichting.

Tijdpad

Op 24 april 2008 heeft de ISt de doorlichting formeel aangekondigd. De doorlichting is op 10, 11 en 12 juni 2008 uitgevoerd. De locatiedirecteur heeft

op 5 augustus 2008 de conceptversie van het inspectierapport voor wederhoor voorgelegd gekregen. De Ist heeft de wederhoorreactie op 5 september 2008 ontvangen. Op 22 september 2008 heeft de hoofdinspecteur het inspectierapport vastgesteld en aangeboden aan de staatssecretaris van Justitie.

1.5 Objectbeschrijving

De PI Roermond is gelegen op een industrieterrein aan de rand van Roermond. Het hoofdgebouw is in 2000 opgeleverd en huisvest vier gesloten afdelingen met 198 cellen en een capaciteit van 218 plaatsen, inclusief 20 meerpersoonscellen (MPC's). Naast dit hoofdgebouw bevindt zich een klein gebouw waar de ZBBI is gehuisvest met een capaciteit van 24 cellen, waarvan vier MPC's. Voorzover de bevindingen betrekking hebben op de ZBBI zal dit in onderhavig rapport expliciet worden aangegeven. Naast de ZBBI bevindt zich in dit gebouw ook het Penitentiair Trajecten Centrum (PTC). Hier vallen het Penitentiair Programma (PP) "Rentree", het Basis Penitentiair Programma (BPP), de Penitentiair Open Inrichting (POI), de Penitentiare Inrichting Administratief (PIA) en de afdeling Electronische Detentie (ED) onder. Het PTC valt buiten deze doorlichting.

De gesloten afdelingen zijn in kruisvorm gebouwd, waarbij in het midden de centraalpost is gesitueerd. De afdelingen hebben ieder een gezamenlijke vloer met een boven- en een benedenring. De dienstverlenende afdelingen voor gedetineerden zijn ondergebracht op een brede, overzichtelijke centrale gang waaraan alle spreekkamers gelegen zijn ("dienstenplein").

Afdeling A heeft als bestemming huis van bewaring met een kleine zorgafdeling. Op de bovenring zijn gedetineerden ondergebracht die in gerechtelijke beperkingen zitten. In totaal heeft de afdeling 24 cellen. Ook de afdelingen B en C zijn huizen van bewaring met respectievelijk 67 (inclusief 7 MPC's) en 60 (inclusief 6 MPC's) cellen.

Afdeling D is een gevangenis voor langgestraften met 67 cellen, inclusief 7 MPC's. Op deze afdeling zijn 20 plaatsen voor gedetineerden die een maatregel voor stelselmatige daders opgelegd hebben gekregen (isd'ers) gereserveerd, waarvan er 9 zijn bezet.

De totale capaciteit van de gesloten inrichting komt daarmee op 218 plaatsen voor gedetineerden. De bezetting was ten tijde van de inspectie 97%.

De inrichting beschikt over enkele zogenaamde mindervalide (MiVa)-cellen, die geschikt zijn voor rolstoelgebruikers.

In het afgelopen jaar zijn er drie suïcidepogingen door gedetineerden gedaan, waarvan er twee zijn geslaagd.

Tabel I: Capaciteit en bestemmingen PI Roermond

Bestemming	Afdeling	Plaatsen	MPC-plaatsen in %
Huis van bewaring	A	24	0%
Huis van bewaring	B	74	19%
Huis van bewaring	C	66	18%
Gevangenis	D	74	19%
ZBBI		28	29%
Totaal		266	8%

1.6 Recent onderzoek

Op 3 februari 2006 heeft de Raad voor de Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming een toezichtbezoek gebracht aan de PI Roermond. De rechtspositie achtte de Raad voldoende gewaarborgd. Over de bejegening oordeelde de Raad positief. De belangrijkste geconstateerde knelpunten waren de tijdsdruk binnen het krappe dagprogramma en de tekortschietende nazorg.

2 Rechtspositie en bejegening

2.1 Rechtmatige insluiting

Criterium

Gedetineerden dienen op basis van een rechtmatige titel te worden ingesloten. Het is daarom zaak dat een inrichting alle documenten rondom insluiting en identiteit goed controleert. Daartoe heeft de sectordirecteur gevangeniswezen in oktober 2006 een fiatteringsregeling bevolkingsadministratie vastgesteld die bij het insluitingsproces moet worden toegepast.

Bevindingen

De afdeling bevolkingsadministratie hanteert een actuele procesbeschrijving die voldoet aan het daarvoor geldende format. In november 2005 heeft er een audit plaatsgevonden waarbij dit is getoetst. De procesbeschrijving is naar aanleiding van de uitkomsten van die toetsing bijgesteld en in december 2005 opnieuw onderworpen aan een audit waaruit bleek dat deze in orde was. De Inspectie heeft vastgesteld dat de voorgeschreven procedure daadwerkelijk wordt toegepast en dat de inrichtingsdirectie deze toepassing steekproefsgewijs controleert.

Oordeel

Het insluitingsproces voldoet in de PI Roermond op de dimensies beleid, uitvoering en borging aan de relevante normen en verwachtingen.

2.2 Screening

Criterium

Zo snel mogelijk na binnenkomst in een inrichting dient een gedetineerde te worden gescreend op gezondheidsrisico's, het vereiste beveiligingsniveau, het risico voor medegedetineerden, zelfdestructief gedrag en de directe persoonlijke- en zorgbehoeften. Er zijn, met uitzondering van screening vanwege een plaatsing op een meerpersoonscel (MPC), momenteel nog geen landelijk voorgeschreven procedures voor de screening van gedetineerden bij binnenkomst. De Ist verwacht ten minste dat bij insluiting relevante informatie wordt gesignaleerd en geverifieerd en dat spoedig na insluiting in

een persoonlijk gesprek met de gedetineerde wordt geïnformeerd naar zijn medisch/sociale omstandigheden en zorgbehoeften.

Bevindingen

De PI Roermond beschikt niet over een geïntegreerde beschreven inkomstenprocedure. De bevolkingsadministratie (BVA), het bureau sociale dienstverlening (BSD), de verblijfsafdeling, de medische dienst (MD) en de medewerker maatschappelijke dienstverlening (mmd'er) hebben eigen procedures ten aanzien van informatieverzameling en intakegesprek. Wanneer een gedetineerde binnenkomt vanuit een andere PI stuurt de BVA het selectie-advies en eventuele bijzonderheden in kopie naar de verblijfsafdeling. Als een politiebureau waarvan een gedetineerde afkomstig is, actief informatie doorgeeft, wordt deze ook doorgestuurd naar de verblijfsafdeling. Het BSD heeft geen actieve rol in informatieverzameling. De medische dienst wordt vooraf op de hoogte gebracht wanneer een gedetineerde binnenkomt. Hij hoort van het politiebureau of van een andere PI of er medische bijzonderheden zijn. Daarbij raadpleegt hij Duar, een informatiesysteem dat medische gegevens van gedetineerden tussen penitentiaire inrichtingen uitwisselt. Op werkdagen wordt de binnengekomen gedetineerde binnen 24 uur gezien. Als een gedetineerde laat op vrijdagmiddag binnenkomt, kan het voorkomen dat deze pas op maandag door de medische dienst wordt gezien. Echter, als er een medische indicatie vooraf bekend is, wordt de gedetineerde tijdens het weekend alsnog door een GGD-arts gezien. Als er geen medische indicatie vooraf bekend is, maar er is twijfel over de psychische gesteldheid van de ingekomen gedetineerde, wordt een directielid benaderd die beslist of er dezelfde avond nog een arts opgeroepen wordt.

Op de verblijfsafdeling wordt een intakegesprek met een nieuw ingekomene gehouden. De leidinggevende houdt wel enigszins in de gaten of dit daadwerkelijk plaatsvindt, maar er vindt geen systematische controle plaats of en met welke kwaliteit de intake heeft plaatsgevonden.

Ook de mmd'er houdt een intake. Bij de mmd'ers is echter sprake van een grote werkdruk en het lukt niet om alle gedetineerden binnen tien dagen een intake af te nemen. Een langdurige vacature is hier debet aan.

Oordeel

Het beleid en de uitvoering ten aanzien van screening van gedetineerden voldoet overwegend aan de relevante normen en verwachtingen. Hoewel er in de inrichting wel sprake is van screeningsactiviteiten door verschillende

disciplines, is de Ist van mening dat de samenhang tussen de verschillende screeningsactoren en hun activiteiten beter in beleid moet worden vastgelegd. Met name de borging van de screeningsprocedures laat nog te wensen over. Zo kan niet worden vastgesteld of alle intakes op de afdelingen daadwerkelijk plaatsvinden. Verder blijven de mmd-intakes achter in aantal.

Aanbevelingen

- De Ist beveelt de PI Roermond aan om het screeningsproces, inclusief de borging ervan, integraal te beschrijven.
- De mmd-bezetting dient zo spoedig mogelijk op sterkte te worden gebracht.

2.3 Rapportage en registratie

criterium

Van iedere gedetineerde dient een penitentiair dossier te worden aangelegd met daarin ondermeer de volgende documentatie: een overzicht van insluitingsperiodes en inrichtingen van verblijf, selectie- en plaatsingsvoorstellen, registratiekaarten, overige bescheiden zoals uitslagen van urinecontroles, kopieën van strafrapporten e.d. Het penitentiair dossier is persoonsgebonden en wordt, indien een gedetineerde niet meer is ingesloten, bewaard in een centraal landelijk depot. Overige op het verblijf van de gedetineerde betrekking hebbende stukken kunnen worden verzameld en bewaard in een inrichtingsdossier dat bij vertrek in de inrichting blijft en op termijn wordt vernietigd.

Bevindingen

De inrichting heeft de manier waarop gegevens van gedetineerden worden geregistreerd niet vastgelegd in een lokale procedure, maar volgt de in het handboek Selectie en Detentiebegeleiding van de DJI voorgeschreven werkwijze. Per gedetineerde is er een hangmap waar documentatie in wordt opgeborgen. Na afloop van het verblijf wordt deze documentatie in het penitentiair dossier opgenomen en voor verzending compleet gemaakt. Er vindt geen systematische check plaats op de volledigheid van de dossiers. Er is ook een achterstand in het opschonen van de dossiers. De verwachting is dat die per september, als het elektronische dossier landelijk wordt ingevoerd, is ingelopen.

De afdelingen rapporteren achtereenvolgens over gedetineerden in het zogenaamde multidisciplinaire overleg (MDO). Daarnaast registreren de

verblijfsafdeling, het BSD en indien nodig de medische dienst in het geautomatiseerde informatiesysteem TULP.

Oordeel

Ten aanzien van het criterium registratie en rapportage voldoet de inrichting op de aspecten beleid en uitvoering overwegend aan de relevante normen en verwachtingen. De PI Roermond kent echter geen systematische bewaking van de kwaliteit van dossiers en heeft een achterstand in het opschonen ervan. Volgens de PI wordt deze achterstand in het kader van de landelijke introductie van het elektronische penitentiaire dossier ingelopen. De Inspectie acht het van belang om een juiste wijze van registreren van gedetineerde gegevens beter te borgen.

Aanbevelingen

Stel bij de invoering van het elektronisch penitentiair dossier nadere procedures voor registratie en rapportage in het penitentiair dossier vast en borg dat deze ook daadwerkelijk uitgevoerd worden.

2.4 Huisregels en introductie

Criterium

Iedere gedetineerde moet bij binnenkomst in een inrichting zoveel mogelijk in een voor hem begrijpelijke taal op de hoogte worden gesteld van zijn rechten en plichten. Daarbij moet hem expliciet duidelijk gemaakt worden hoe hij zich kan beklagen. Om die reden is de directeur van een inrichting (wettelijk) verplicht om huisregels voor de inrichting vast te stellen. De inhoud en structuur van deze huisregels moet aansluiten bij het door de minister van Justitie vastgestelde model huisregels penitentiaire inrichtingen. Daarnaast acht de ISt het van belang dat met iedere (op een afdeling) inkomende gedetineerde door medewerkers van de inrichting een intakegesprek wordt gehouden met onder andere uitleg over de interne gang van zaken.

Bevindingen

De PI Roermond beschikt over recente huisregels die voldoen aan het landelijk voorgeschreven Model Huisregels Penitentiaire Inrichtingen uit 2005. In de ZBBI liggen de huisregels op cel. Op de andere afdelingen liggen ze in de teamkamer. Ze liggen niet in de bibliotheek. Er zijn vertalingen van de huisregels in het Frans, Duits, Engels en Spaans, maar deze dateren uit

2002 en zijn daarmee verouderd. Regels ten aanzien van meerpersoonsgebruik zijn op het prikbord op de afdelingen geplaatst.

Tijdens het intakegesprek worden de huisregels in het kort met de gedetineerde besproken. De kwaliteit van de intakegesprekken wisselt volgens de gedetineerden sterk per afdeling en per piw'er. Hier is geen systematische controle op (zie ook paragraaf 2.2). Bij de voorlichting aan niet-Nederlandstalige gedetineerden worden ofwel inrichtingsfunctionarissen, ofwel medegedetineerden ingeschakeld die de betreffende taal machtig zijn. Bij Oost-Europeanen levert de taalbarrière nog wel eens problemen op.

Uit de gedetineerdersurvey 2007 komt naar voren dat bijna de helft van de gedetineerden (47%) van mening is dat de inrichting hen niet op de hoogte brengt van hun rechten^[2].

Oordeel

De Inspectie is van mening dat het beleid en de uitvoering met betrekking tot introductie en huisregels van de PI Roermond overwegend voldoen aan de relevante normen en verwachtingen. Van belang is daarbij dat er geactualiseerde versies komen van (uittreksels) van de huisregels in vreemde talen. De borging op de kwaliteit van de intakes is naar oordeel van de Inspectie onvoldoende.

Aanbevelingen

- Draag zorg voor recente (uittreksels) van de huisregels in vreemde talen, zonodig ook in een Oost-Europese taal.
- Controleer systematisch of de intake plaatsvindt en of dit op een kwalitatief voldoende niveau gebeurt. Zoek daarbij aansluiting op de aanbeveling bij 2.2 inzake de wenselijkheid van een integrale aanpak van de screeningsprocedures en de borging daarvan.

---

[2] De gedetineerdersurvey is een door DJI uitgevoerde enquête onder gedetineerden met betrekking tot hoe zij hun detentie ervaren.

2.5 Dagprogramma en activiteiten aanbod

Criterium

Gedetineerden hebben wettelijk recht op een aantal regimesactiviteiten, zoals dagelijks een uur luchten, minimaal tweemaal per week drie kwartier sport, wekelijks bibliotheekbezoek, onderwijs en recreatie (minimaal zes uur per week). Daarnaast zijn er landelijke voorschriften voor de duur van het dagprogramma. Gedetineerden in een regime van beperkte gemeenschap zoals in het huis van bewaring dienen wekelijks minimaal gedurende 43 uur gemeenschappelijke activiteiten te krijgen aangeboden. Veroordeelden tot een gevangenisstraf met een regime van algehele gemeenschap hebben er recht op om wekelijks minstens 59 uur buiten de cel te verblijven.

Bevindingen

Op de hvb-afdelingen geldt een regime van beperkte gemeenschap. Op de gevangenisafdeling is een regime van algehele gemeenschap van toepassing. De dagprogramma's voor beide regimes zijn beschreven en bekend bij alle relevante betrokkenen.

De Ist heeft het volgende vastgesteld met betrekking tot de dagprogramma's.

- Er is voorzien in minimaal 1 uur luchten per dag
- Er is voorzien in minimaal twee maal drie kwartier sport per week.
- Er is wekelijks bibliotheekbezoek; bij het hvb valt dit gelijk met de recreatie, bij de gevangenis is dit apart gepland.
- Er is voorzien in ongeveer 10 uur recreatie per week op de hvb-units.

Het totale dagprogramma van de afdelingen A en B is 42,75 uur. Op afdeling C is dit 43 uur exclusief en 44 uur inclusief het (facultatief) zingen in het kerkkoor.

Afdeling D (met bestemming gevangenis) heeft 43 tot 44 uur gemeenschappelijke activiteiten, exclusief de recreatie-uren die bestaan uit het gemeenschappelijk verblijf op de afdeling tijdens de uren dat de cellen open zijn. Als deze uren wel worden meegeteld, komt het totale programma op 64,25 uur per week.

Als programmaonderdelen uitvallen wordt dit gecompenseerd met recreatie. Dit komt echter niet vaak voor.

De gedetineerdersurvey laat een positief beeld met betrekking tot de activiteiten van het dagprogramma zien in vergelijking met andere inrichtingen.

De PI beschikt over vier arbeidszalen. Er is een zaal waar grafisch werk (drukwerk) en een zaal waar metaalarbeid (puntlassen, boren, tappen, simpel laswerk) wordt verricht. Deze werksoorten zijn primair bestemd voor de gedetineerden uit de gevangenis en zijn goed voor ongeveer 30 arbeidsplaatsen. Verder zijn er twee arbeidszalen waar eenvoudige montage- of inpakwerkzaamheden worden verricht, in combinatie met ondersteuning van de wasserij. De totale capaciteit hiervan bedraagt 50 arbeidsplaatsen. Ook gedetineerden uit het hvb hebben de mogelijkheid hieraan deel te nemen, maar er bestaat voor deze groep wel een wachtlijst van één tot twee weken. Behalve op de arbeidszalen zijn er enkele werkplekken voor de gedetineerden in de gevangeniswinkel, de tuin en de keuken. In het verleden viel de arbeid nog wel eens uit, maar dit is sterk verminderd. Er is echter geen mogelijkheid meer voor de gedetineerden om bij de arbeid diploma's te behalen.

Bij de gedetineerden is de belangrijkste klacht dat de beloning voor het werk zo laag ligt en niet is gecorrigeerd voor inflatie. Er zou voor gedetineerden die geen eigen geld hebben na aankoop van een telefoonkaart en rookwaar amper geld overblijven om goederen in de gevangeniswinkel aan te schaffen.

Er is diverse fitnessapparatuur aanwezig, een sportzaal en de mogelijkheid om buiten te sporten. Ook personeelsleden kunnen van deze faciliteiten gebruik maken.

De bibliotheek is een ruime en overzichtelijke ruimte. Er is buitenlandse, juridische en religieuze lectuur aanwezig. De juridische literatuur is verouderd, de meest recente wetboeken zijn niet aanwezig. Dit is ook een klacht bij enkele gedetineerden. Voor 50 eurocent is het mogelijk om titels uit de openbare bibliotheek te bestellen.

Het activiteitenprogramma en de mate waarin onderdelen uitvallen wordt niet systematisch gemonitord of geëvalueerd, wel komt het regelmatig aan de orde in het diverse overleggen zoals het team- en middenkaderoverleg. De directie heeft het voornemen per 1 oktober 2008 een nieuw dienstrooster en dagprogramma in te voeren.

Oordeel

Het beleid met betrekking tot de activiteiten voldoet aan de normen en verwachtingen. De uitvoering voldoet overwegend, het dagprogramma en het activiteitenaanbod van de afdelingen A en B voldoen net niet aan de

geldende normen, afdeling C en D wel^[3]. Er zijn behoorlijke arbeidsmogelijkheden voor de gedetineerden in het hvb. De juridische literatuur is verouderd.

De borging van activiteiten voldoet in beperkte mate aan de normen en verwachtingen. Hoewel het dagprogramma wel onregelmatig aan de orde komt in overleggen wordt de uitval van programmaonderdelen niet systematisch bijgehouden en geëvalueerd.

Aanbevelingen

- Houd systematisch de uitval van programmaonderdelen bij en evalueer deze.
- Actualiseer de juridische literatuur in de bibliotheek

2.6 Toegang tot zorg

Criterium

Het begrip zorg omvat binnen de context van dit criterium geestelijke zorg, medische zorg (inclusief tandheelkundige zorg) en psychosociale zorg. In de inrichting dient voldoende geestelijke zorg beschikbaar te zijn die aansluit bij de godsdienst of levensovertuiging van de gedetineerden. Art. 42 van de penitentiaire beginselenwet (Pbw) bepaalt dat de aan de inrichting verbonden arts beschikbaar is voor het regelmatig houden van spreekuur. Ook in acute situaties moet kunnen worden voorzien in noodzakelijke medische zorg. Op het terrein van de psychosociale zorg moeten er binnen de inrichting gekwalificeerde hulpverleners beschikbaar zijn die casuïstiek bespreken in het zogenaamde psychomedisch overleg (PMO).

Bevindingen

In de huisregels is de mogelijkheid tot bezoek aan de geestelijk verzorgers, de arts en de psycholoog vastgelegd.

Er zijn een pastoor, een dominee, een imam en een humanistische geestelijk verzorger aan de PI verbonden. Via een verzoekbriefje kunnen de gedetineerden met hen spreken, wat in de regel -ziekte en vakantie uitgezonderd- snel gebeurt. Alle gedetineerden hebben de mogelijkheid om een kerk- of gebedsdienst bij te wonen. Voor de gevangenis valt deze op woensdag omdat er al twee diensten zijn op zondag en de hvb-

---

[3] In het kader van de wederhoor is door de directie van de PI gemeld dat per 1 oktober 2008 het nieuwe dagprogramma wordt ingevoerd dat exact aan de wettelijke eisen voldoet.

en de gevangenispopulatie geen gemeenschappelijke activiteiten mogen volgen. De commissie van toezicht houdt er toezicht op dat er geen wachtlijsten voor de diensten ontstaan.

In november 2007 is er bij de medische dienst een audit uitgevoerd in het kader van het project “Verantwoorde Medische Zorg” (VMZ) van de Dienst Justitiële Inrichtingen. Hier zijn een aantal tekortkomingen vastgesteld waar de medische dienst mee aan de slag is gegaan. Zo werkt de medische dienst momenteel nog aan het opstellen van een aantal werkprotocollen conform VMZ.

Gedetineerden kunnen op dezelfde dag dat zij een arts willen bezoeken bij de medische dienst terecht en ook doorverwijzing naar een arts gaat snel en levert geen problemen op. Spoedeisende hulp wordt primair verleend door de medische dienst zelf, zonodig wordt een ambulance gebeld. De tandarts kan wekelijks bezocht worden. De gedetineerden zijn over het algemeen tevreden over de medische zorg.

De toegang tot de psycholoog gaat via de medische dienst of via een spreekbriefje. Er is één psycholoog beschikbaar die echter ook andere werkzaamheden heeft en daarom voor de psychologische zorg beperkt inzetbaar is. Crisisinterventie kan snel plaatsvinden, maar bij niet spoedeisende psychische zorg loopt de wachttijd op tot drie tot vier weken. Uit de gedetineerdersurvey blijkt dat de tevredenheid over de psycholoog met 40% beduidend lager is dan de tevredenheid over tandarts, huisarts en verpleegkundige die tussen de 52% en de 56% scoren. De directie van PI Roermond geeft aan dat zij zoekt naar mogelijkheden om de formatie voor psychologen uit te breiden, maar nog niet in staat geweest is deze op het vereiste peil te brengen, doordat GZ-psychologen moeilijk te werven zijn. De directie is van mening dat het niet mogelijk is om een basispsycholoog onder verantwoording van de GZ-psycholoog te laten werken.

Er is een psychiater van het NIFP beschikbaar. Stille, teruggetrokken gedetineerden worden wel in de gaten gehouden en zijn onderwerp van overleg in het psycho-medisch overleg (PMO) of multidisciplinair overleg (MDO). Zonodig worden psychisch kwetsbare gedetineerden op de A-afdeling geplaatst, waar meer individuele aandacht is. In het hvb is de kans groter dat zij aan de aandacht ontsnappen.

Oordeel

De Ist is van mening dat het beleid met betrekking tot de toegang tot zorg in de PI Roermond aan de normen en verwachtingen voldoet. De uitvoering en de borging voldoen overwegend; de toegang tot de psycholoog is nog niet op het gewenste peil.

Aanbevelingen

Breng de capaciteit van de psychologische zorg op het vereiste niveau, eventueel door alternatieven voor het aanstellen van een GZ-psycholoog te onderzoeken.

2.7 Bejegening

Criterion

Respectvolle bejegening staat centraal bij dit criterium. De bejegening komt in belangrijke mate tot uitdrukking in de wijze waarop het (executieve) inrichtingspersoneel omgaat met gedetineerden. Impliciet betekent dit dat gedetineerden niet mogen worden gediscrimineerd. Voor gedetineerden is het van belang dat de medewerkers voor hen toegankelijk zijn en dat medewerkers alert reageren op (niet altijd expliciete) verzoeken daartoe.

Bevindingen

De PI Roermond heeft geen uitgewerkte visie of beleid ten aanzien van bejegening van gedetineerden vastgelegd. De directie voert wel discussies met het uitvoerend personeel over bejegening van gedetineerden naar aanleiding van beklagzaken. De directie maakt in haar sturing in het bejegeningssklimaat gericht gebruik van de dynamiek tussen meer op veiligheid gerichte medewerkers en meer op een goede relatie gerichte medewerkers. De directie is van plan in het komende jaar door middel van sturing op de teamsamenstelling hier meer evenwicht in te brengen. De omgangscultuur wordt door meerdere respondenten omschreven als behoorlijk strak. Daarbij wordt verwezen naar ervaringen van nieuwe medewerkers. De gedetineerden ervaren verschillen in bejegening tussen piw'ers, waarbij vooral minder ervaren piw'ers ervan beticht worden soms nogal beheersmatig te reageren. Zo is het bijvoorbeeld wisselend of een piw'er klopt op de celdeur voor hij deze opent. In de beleving van gedetineerden proberen sommige piw'ers hen te "betrappen" bij het openen

van de celdeur. Vooral op de C-afdeling wordt geklaagd, omdat daar veel ziekteverzuim en daardoor wisselend personeel zou zijn.

Toch ervaren de gedetineerden in het algemeen wel dat de piw'ers nog wel tijd hebben voor een dagelijks praatje en omschrijven ze de sfeer als redelijk ontspannen. Uit de gedetineerdersurvey komt - ten opzichte van andere inrichtingen - een relatief hoge tevredenheidsscore op het punt van omgang met de piw'ers naar voren.

De inrichting werkt niet met een systeem van mentoraat, behalve bij de isd'ers. Op de A-en de D-afdeling is een informele vorm van mentoraat ontstaan. Ook in de ZBBI functioneert een systeem van mentoraat.

De reactietijd op een oproep van een op cel verblijvende gedetineerde wisselt. De gedetineerden die vaak op deze wijze de aandacht van het personeel vragen, worden minder snel bediend. Dan kan de reactietijd wel meer dan een kwartier bedragen.

Na 17.00 uur wordt de spreek-luister verbinding op cel doorgeschakeld naar de centraalpost. In dat geval is er snel intercom-contact met een piw'er, beamen ook de gedetineerden.

Discriminatie speelt volgens zowel executieve medewerkers als gedetineerden geen rol van betekenis. Wel hebben sommige gedetineerden het idee dat de detentiefasering bij buitenlanders minder vlot verloopt door cultuur- of taalbarrières.

De directie ziet de gedetineerdersurvey als een momentopname en daarom niet bijzonder waardevol als evaluatie-instrument. De contacten met de gedetineerdencommissie vindt zij belangrijker. De gedetineerdersurvey is wel besproken in het management en teruggekoppeld naar de afdelingshoofden. Daar bleken geen opvallende verschillen in uitkomst tussen de onderscheiden regimes.

Oordeel

De Inspectie beoordeelt de bejegening van gedetineerden door het personeel van de PI Roermond overwegend als voldoende, maar is van oordeel dat de kwaliteit en eenduidigheid van de bejegening beter zou kunnen.

Het beleid en de borging voldoen in beperkte mate aan de relevante normen en verwachtingen. Het ontbreekt aan een vastgelegde inrichtingsvisie op bejegening als basis voor sturing op de inhoud van de bejegening, in aanvulling op sturing op de teamsamenstelling. Ook acht de Inspectie het onwenselijk dat er geen werkprocedures zijn voor de invulling van het mentoraat van de gevangenis.

Aanbevelingen

- De Ist beveelt de PI Roermond aan om een eenduidige en gedragen visie op de omgang met gedetineerden vast te leggen, waar mogelijk gedifferentieerd naar de verschillende regimes.
- Voer formeel een systeem van mentoraat in voor langer gestraften en beschrijf daarbij de werkprocedures.

2.8 Discipline

Criterium

(Inter)nationale regelgeving omschrijft hoe de inrichting dient om te gaan met de toepassing van disciplinaire- en dwangmiddelen om de orde in de inrichting te handhaven. Zo zijn er in de Pbw en in het model huisregels penitentiaire inrichtingen voorschriften opgenomen met betrekking tot de procedure en vormgeving van sancties, de wijze waarop afzondering ten uitvoer wordt gelegd en geweldsmiddelen mogen worden toegepast. De toepassing van geweld en het aanbrengen van mechanische middelen om veiligheidsrisico's rond gedetineerden te beheersen is expliciet geregeld in de ministeriële regelingen Geweldsinstructie penitentiaire inrichtingen en de Regeling mechanische middelen in penitentiaire inrichtingen. Deze regelgeving is samengebracht in het zogenaamde handboek Intern bijstandsteam (IBT) van de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI).

Bevindingen

De inrichting heeft een leidraad opgesteld voor wat betreft de bij verschillende soorten overtredingen op te leggen sancties. PI Roermond beschikt over een eigen intern bijstandsteam. Geweldsmiddelen hoeven echter niet vaak te worden gebruikt. Gedetineerden die in afzondering worden geplaatst, behouden hun recht op bezoek en eveneens hun recht op wekelijks telefonisch contact met de buitenwereld. In afzondering geplaatste gedetineerden met een bijzonder risico van zelfdestructief gedrag worden minstens elk uur en zonodig vaker gecontroleerd, deze controle wordt ook geregistreerd. De verpleegkundige bezoekt de afgezonderde gedetineerden dagelijks.

De afzonderingscellen hebben een raam, maar daarvan zijn de jaloezieën permanent gesloten om te voorkomen dat gedetineerden op de ruiten gaan bonken als medegedetineerden buiten aan het luchten zijn. De wisselingen

van dag en nacht zijn echter wel waarneembaar. Er is een afzonderingsluchtplaats die aan de eisen voldoet.

Oordeel

Het beleid, de uitvoering en de borging van het disciplinaire beleid van de PI Roermond voldoen aan de gestelde normen en verwachtingen.

2.9 Contacten buitenwereld

Criterium

(Inter)nationale regelgeving bepaalt dat gedetineerden bezoek mogen ontvangen van en mogen telefoneren en corresponderen met verwanten, andere personen en vertegenwoordigers van externe instanties. In de Pbw is vastgelegd dat gedetineerden ten minste 1 uur per week bezoek mogen ontvangen en, in beginsel op eigen kosten, ten minste eenmaal per week minimaal 10 minuten een telefoongesprek mogen voeren. In het Model huisregels penitentiaire inrichtingen is vastgelegd dat gedetineerden recht hebben op consulaire bijstand.^[4] Ook dienen gedetineerden door middel van tijdschriften, kranten, radio en TV op de hoogte te kunnen blijven van de actualiteit in de vrije samenleving. Op basis van art. 24 lid 4 van de European prison rules (EPR) verwacht de ISt dat de bezoektijden van een inrichting zodanig zijn dat schoolgaande kinderen van gedetineerden op bezoek kunnen komen.

Bevindingen

De mogelijkheden om bezoek te ontvangen, te telefoneren en contact te leggen met diplomatieke of consulaire vertegenwoordigers (voor buitenlandse gedetineerden) zijn beschreven in de huisregels. Er is drie keer per twee weken mogelijkheid tot het ontvangen van bezoek. Dat is meer dan het wettelijk minimum van één keer per week, maar het extra bezoek valt soms deels samen met luchten; de gedetineerde moet dan kiezen.

De PI beschikt over een bezoekzaal waarbij het bezoek van de gedetineerden is gescheiden met een zogenaamde “slangentafel” met schotten onder en aan de zijkant van de tafels. Er is fysiek contact mogelijk en toegestaan. Kinderen kunnen op de tafel bij hun gedetineerde vader zitten. De bezoekzaal is niet al

---

[4] De minister van Justitie heeft het ‘Model huisregels penitentiaire inrichtingen’ vastgesteld bij de invoering van de Pbw in 1998. Het model vormt de standaard voor de per inrichting door de directeur vast te stellen huisregels.

te groot en enigszins onoverzichtelijk, mede omdat er pilaren in de ruimte staan.

De bezoektijden maken het soms moeilijk voor schoolgaande kinderen om hun gedetineerde vader te bezoeken. De inrichting is hier niet flexibel in, maar vangt dit op met een voor elke afdeling maandelijkse Ouder-Kinddag, waarbij vaders hun kinderen in een speelse situatie kunnen ontmoeten.

Vooraf overlegt de PI met de reclassering of het wel wenselijk is dat de vaders de kinderen ontvangen.

Er is een brochure voor de bezoekers waarin de regels zijn opgenomen waaraan men zich moet houden, zodat deze goed op de hoogte kunnen zijn. Het bezoekmoment waarbij de Inspectie aanwezig was verliep ordentelijk en respectvol.

Er is voldoende mogelijkheid tot telefoneren. Er is wel enige ontevredenheid bij de gedetineerden dat budgetnummers middels 0800 niet meer gebeld kunnen worden.

Uit de gedetineerdensurvey blijkt dat de gedetineerden wat betreft het contact met de buitenwereld in PI Roermond relatief een hogere mate van tevredenheid laten zien dan in andere inrichtingen. Een meerderheid vindt dat er voldoende mogelijkheden zijn om met familie en vrienden contact te houden (55%) of met hun advocaat (66%).

Oordeel

De PI Roermond biedt de gedetineerden meer mogelijkheden tot contact met de buitenwereld dan wettelijk is voorgeschreven. Ten aanzien van de mogelijkheden voor vaders om tijdens bezoeken door hun schoolgaande kinderen bezocht te worden is de PI weinig flexibel. Dit wordt echter gecompenseerd door het frequent organiseren van Ouder-Kinddagen. De Inspectie ziet het als een goed voorbeeld dat de PI bezoekers over de bezoekregels informeert door middel van een heldere folder. Het beleid en de uitvoering van de PI Roermond ten aanzien van contacten met de buitenwereld voldoen aan de normen, de borging voldoet hier in beperkte mate aan.

2.10 Voeding

Criterium

In de artikelen 42 lid 2, en 44 lid 1 en 3 van de Pbw is bepaald dat bij de verstrekking van voeding aan gedetineerden rekening moet worden

gehouden met (medische) diëten en met de godsdienstige en/of levensovertuiging van gedetineerden. De DJI heeft daarnaast een programma van eisen (pve) opgesteld dat op landelijke schaal bepaalt aan welke eisen de voeding dient te voldoen qua variëteit en voedingswaarde. Aangezien binnen het gevangeniswezen de voeding in meerderheid door cateringbedrijven wordt geleverd dienen zij te voldoen aan dit pve.^[5]

Op grond van art. 44 lid 5 Pbw dient de directeur van een inrichting zorg te dragen voor een winkelvoorziening. De wijze waarop dit plaats vindt varieert per inrichting.

Bevindingen

De voeding wordt geleverd door een externe cateraar. Het zijn koelversmaaltijden die met behulp van een regenererwagen verwarMDen uitgedeeld worden aan de gedetineerden. De PI gaat over op een systeem waarbij per drie dagen drie maaltijden worden uitgedeeld en de gedetineerden zelf in de magnetron op cel de maaltijd kunnen opwarmen. Op de D-vleugel loopt daarmee nu een test. De gedetineerden zijn daar door de PI van een gratis magnetron en koelkast voorzien. Er wordt voorzien in halal maaltijden voor islamitische gedetineerden.. Ook wordt op verzoek een kosjere maaltijd besteld.

In het contract met de cateraar dat in samenwerking met het DJI hoofdkantoor is opgesteld zijn de specificaties geformuleerd waar de maaltijden aan moeten voldoen.

Er vindt zeswekelijks een gesprek plaats met de cateraar waarin het geleverde wordt geëvalueerd. De maaltijd wordt op zicht en smaak af en toe gecontroleerd door het hoofd facilitaire zaken. Dit wordt niet vastgelegd. De commissie van toezicht gebruikt tweemaal per jaar een gedetineerdenmaaltijd. De gedetineerden waarmee de ISt heeft gesproken zijn wel tevreden over de kwaliteit van de maaltijden maar vinden de variatie ervan beperkt.

Er is een zelfvoorzienende gedetineerdenwinkel met een zeer uitgebreid assortiment van enkele tientallen productsoorten en enkele honderden producten. De winkel werkt vraaggericht en past voortdurend zijn aanbod aan. Hiermee wordt een omzet van ongeveer 10.000 euro per week gehaald. Op de luxere (vers-)producten wordt 20% extra berekend om de basisproducten goedkoop te houden. Gedetineerden geven aan de

---

[5] In een enkele inrichting van het gevangeniswezen wordt de voeding nog vers bereid in eigen keuken.

winkelprijzen hoog te vinden, zeker in relatie met de hoogte van het arbeidsloon. De Inspectie contacteert dat de winkelprijzen iets hoger liggen dan in een goedkope supermarkt “buiten”. De commissie van toezicht heeft het voornemen een uitgebreid onderzoek uit te voeren naar de prijzen in de gedetineerdenwinkel.

Oordeel

De voeding wordt verstrekt op basis van een contract met bijbehorend programma van eisen en in het algemeen zijn de gedetineerden tevreden over de geboden kwaliteit daarvan. Het systeem van kwaliteitsbeoordeling is beperkt, het reikt niet zover dat ook de exacte invulling van de contractafspraken gecontroleerd en vastgelegd wordt.

Het assortiment op de winkellijst is zeer uitgebreid en wordt voortdurend aangepast naar behoefte van gedetineerden

De inrichting voldoet daarmee aan de gestelde normen op de dimensies beleid en uitvoering. De borging kan nog worden verbeterd.

Aanbevelingen

Richt een systeem in waarbij stelselmatig gecontroleerd wordt of alle afspraken uit het contract met de cateraar worden nagekomen.

2.11 Accommodatie

Criterium

In ministeriële regelgeving staat gedetailleerd omschreven waaraan een cel, qua uitvoering, moet voldoen. Sinds 2004 dient een inrichting, ingegeven door het toenmalige capaciteitstekort, ook de beschikking te hebben over een substantieel aantal meerpersoonscellen (MPC). Meestal zijn dit éénpersoonscellen die zodanig zijn aangepast dat er twee gedetineerden permanent in kunnen verblijven. Alvorens een gedetineerde wordt geplaatst op een MPC dient te worden nagegaan of er contra-indicaties zijn.^[6]

Bevindingen

De PI Roermond beschikt over een in het jaar 2000 opgeleverd gebouw en de uitvoering van de cellen voldoet dan ook aan de belangrijkste bouwkundige

---

[6] Dit kunnen zijn: verslavingsproblematiek, de (psychische) gezondheidstoestand, gedragsproblematiek, delictachtergrond en/of opgelegde beperkingen. De Ist is van mening dat ook rekening dient te worden gehouden met rookgedrag.

eisen. De Inspectie constateerde dat de cellen op de D-vleugel aan de zonkant behoorlijk benauwd waren, vooral die op de bovenring. Deze cellen hebben niet (zoals de andere cellen) een open rooster met de buitenlucht. Dat komt doordat deze cellen vroeger bestemd waren voor gedetineerden die in gerechtelijke beperkingen zitten. Gedetineerden klagen hierover. Er is een dienstinstructie voor plaatsing op een MPC. Hierin staat o.a. "De bewoners van een meermanscel nemen niet tegelijkertijd deel aan de verschillende activiteiten". In de praktijk nemen samengeplaatste gedetineerden echter wel tegelijk deel aan activiteiten, bijvoorbeeld aan de arbeid.

MPC-plaatsing vindt plaats na twee weken observatie. De medische dienst (MD) geeft eventuele contra-indicaties aan. Deze worden per individuele casus bepaald en de MD hanteert geen vaste criteria daarvoor. Tbs-passanten zijn per definitie uitgesloten van MPC en isd'ers krijgen vanwege hun complexe problematiek ook meestal een contra-indicatie. De inrichting probeert MPC-plaatsingen op basis van vrijwilligheid te realiseren. Gedetineerden mogen hun eigen celgenoot kiezen en krijgen ter compensatie extra bezoekmogelijkheden. De beslissing wie uiteindelijk op een MPC komt wordt in het multidisciplinair overleg genomen. Daarbij wordt rekening gehouden met roken/niet-roken, culturele achtergrond en voorkeur van betrokkenen. De duur van een onvrijwillige plaatsing op een MPC is gemaximeerd op drie maanden. Een klacht van gedetineerden is dat vaak dezelfde gedetineerden voor MPC-plaatsing in aanmerking komen, met name op de gevangenis afdeling.

Gedetineerden die een MPC-plaatsing weigeren worden in de strafcel geplaatst. Hoewel de directie aangeeft dat er weinig MPC-weigeraars zijn, komt het volgens gedetineerden en executieve medewerkers steeds vaker voor dat gedetineerden onvrijwillig op MPC worden geplaatst.

De inrichting heeft het MPC-gebruik sinds de invoering ervan nog niet geëvalueerd.

Oordeel

De accommodatie voldoet aan de dimensie beleid op dit criterium. Samengeplaatste gedetineerden zouden echter altemeer afwisselend aan de arbeid moeten deelnemen, zoals is vastgelegd in de lokale instructies. Daarmee wordt immers gerealiseerd dat zij in ieder geval enkele dagdelen per week enige privacy hebben. Ook vraagt de Inspectie aandacht voor de gebrekkige ventilatie van de cellen op de bovenring van de D-vleugel. Op de dimensie

uitvoering voldoet de inrichting daarom overwegend, maar niet volledig aan de normen en verwachtingen.

De Inspectie is verder van oordeel dat de PI Roermond een evaluatie van het MPC-beleid zou moeten uitvoeren. Dit mede met het oog op het toenemende aantal onvrijwillige plaatsingen en mogelijke uitbreiding van het aantal MPC's in de toekomst. Op de dimensie borging voldoet de PI Roermond dan ook in beperkte mate aan de relevante normen en verwachtingen.

Aanbevelingen

- Draag zorg dat op een MPC samengeplaatste gedetineerden zo min mogelijk tegelijkertijd deelnemen aan activiteiten.
- Evalueer het MPC-beleid, de uitvoering en de uitwerking ervan.
- Verbeter de ventilatie van de cellen op de bovenring van de D-vleugel.

2.12 Hygiëne

Criterium

Het is van belang dat in een inrichting vooral de ruimten waar gedetineerden verblijven goed worden onderhouden en aan hen de mogelijkheid wordt geboden hun kleding schoon te houden. Beddengoed moet regelmatig worden verschoond en minimaal twee keer per week moet kunnen worden gedoucht. In het model huisregels penitentiaire inrichtingen is een aantal op hygiëne betrekking hebbende zaken dwingend voorgeschreven.

Bevindingen

De Inspectie heeft tijdens haar bezoek vastgesteld dat de inrichting goed wordt schoongehouden.

De huisregels verschaffen voorschriften met betrekking tot het wassen van de kleding en de mogelijkheden om te douchen. Ook het wekelijks verschoonen van het beddengoed is in de huisregels beschreven. Er zijn instructies hoe de inrichting schoon gehouden dient te worden.

De gedetineerden zijn dagelijks in de gelegenheid om te douchen en om kleding te wassen. Wekelijks is er de gelegenheid om het beddengoed om te ruilen. In de gedetineerdersurvey scoorde PI Roermond ten opzichte van andere inrichtingen relatief hoog op hygiëne.

Er is geen systematische controle op de persoonlijke hygiëne van gedetineerden, maar piw'ers houden dit wel in de gaten.

Oordeel

De inrichting voldoet op alle dimensies aan de eisen met betrekking tot hygiëne.

2.13 Functioneren van de beklagregeling

Criterium

De Pbw biedt gedetineerden de mogelijkheid om in beklag te gaan tegen beslissingen van de directeur van de penitentiaire inrichting. Dit beklag moet dan worden ingediend bij de beklagcommissie van de aan de inrichting verbonden commissie van toezicht. Behoudens uitzonderingsgevallen moet deze commissie vervolgens binnen vier weken uitspraak doen.

Bevindingen

In de huisregels van de PI Roermond is aangegeven hoe gedetineerden in beklag kunnen gaan en desgewenst contact kunnen opnemen met de maandcommissaris van de commissie van toezicht (cvt). De ZBBI en de gesloten inrichting hebben beide een afzonderlijke maandcommissaris. In de ZBBI loopt deze rond en spreekt direct met de gedetineerden. In de gesloten inrichting spreekt de maandcommissaris alleen met gedetineerden die dat door middel van een spreekbriefje hebben aangevraagd. Dat gebeurt eenmaal per maand. De gedetineerden zijn op de hoogte van de beklagregeling en van de aanwezigheid van de maandcommissaris. De ISt heeft geen signalen gekregen dat gedetineerden belemmerd worden om in beklag te gaan. Het aantal behandelde klachten varieerde sinds 2002 tussen 170 en 308 op jaarbasis. In 2006 waren het er 203 en in 2007 141.

Het duurt zeer lang voordat de klachtencommissie uitspraak doet. Dit komt onder meer door de lange reactietijd van de inrichtingsdirectie (zie ook tabel II). De cvt wacht maximaal vier weken op een reactie van de directie, daarna wordt de klacht behandeld op de eerstvolgende zitting. Vier weken na een zitting volgde de uitspraak. Ook wordt de doorlooptijd nog eens verlengd doordat de directie klachten niet meteen naar de beklagcommissie doorstuurt, maar dat eens in de twee weken doet.

Tabel II: Afdoeningstermijn beklagzaken in 2008 (n=10)

	Totale afhandelingstermijn	Afhandelingstermijn exclusief reactie PI
1 t/m 4 weken	0	0
4 t/m 8 weken	0	10
8 t/m 12 weken	4	0
Vanaf 12 weken	6	0
Gemiddelde termijn	82 dagen	56 dagen

De klachten betreffen de winkelprijzen, te warme cellen, het ontbreken van de mogelijkheid budgetnummers (0800) te bellen en de mogelijkheid bepaalde goederen in bezit te hebben (zoals een Playstation 2). Een kleine minderheid van de klachten wordt gegrond verklaard.

Veel klachten worden ingetrokken voorafgaand aan de behandeling, in 2007 waren dat er 116. De directie komt dan met de gedetineerden tot overeenstemming.

Directie en cvt zijn beide tevreden over de onderlinge verstandhouding.

Oordeel

De mogelijkheid om in beklag te gaan tegen beslissingen van de inrichtingsdirectie is voldoende bekend bij de gedetineerden. De formele afhandeling van beklagzaken duurt in veel gevallen echter te lang. De wettelijke afdoeningstermijn van vier weken wordt niet gehaald. Deels komt dit doordat de inrichting onvoldoende snel reageert op verzoeken om nadere informatie te verschaffen.[7] De PI Roermond voldoet op de dimensie beleid volledig, op de dimensie uitvoering overwegend en op de dimensie borging beperkt aan de relevante eisen en verwachtingen.

Aanbevelingen

- De Inspectie beveelt de cvt aan om de afhandelingstermijn van de beklagen van gedetineerden in overeenstemming te brengen met de wettelijke voorschriften.

---

[7] In de loop van 2008 brengt de ISt een inspectierapport uit naar de werkwijze van commissies van toezicht waarbij dit onderwerp aan de orde komt.

- De PI dient klachten van gedetineerden sneller toe te sturen en sneller te reageren op verzoeken van de cvt om informatie te verschaffen bij beklagzaken.

2.14 Conclusie

De Ist is te spreken over de wijze waarop in PI Roermond rekening gehouden wordt met de rechtspositie van gedetineerden. Het programma voldoet in het algemeen aan de normen, de bejegening is respectvol en de huisregels, de voeding en hygiëne zijn over het algemeen adequaat. Het positieve oordeel is in overeenstemming met de resultaten van de gedetineerdersurvey, waar een overwegend positieve score uit kwam in vergelijking tot andere inrichtingen. Dat neemt niet weg dat er op een aantal punten verbeteringen gewenst zijn. De belangrijkste daarvan zijn:

- Een integrale aanpak van de screening van gedetineerden bij binnenkomst waarbij alle verschillende disciplines betrokken zijn.
- Het formuleren van een visie op bejegening, inclusief het mentoraat voor langgestraften en het sturen op de naleving hiervan.
- Het op het vereiste niveau brengen van de capaciteit van de psychologische zorg.
- De borging, in de vorm van het systematisch vastleggen van resultaten, het periodiek analyseren en dit gebruiken voor verbeterplannen op de terreinen van MPC-gebruik, voeding, voorkomen van uitval van programmaonderdelen en rapportage en registratie in gedetineerdersdossiers.
- De noodzaak om de termijn waarbinnen de beklagcommissie van de commissie van toezicht uitspraak doet in beklagzaken in overeenstemming te brengen met de wettelijke voorschriften.

3 Maatschappijbeveiliging

3.1 Beveiliging tegen ontvluchtingen

criterium

Het Nederlandse gevangeniswezen kent een aantal varianten met betrekking tot de daadwerkelijke vrijheidsbeneming, waarvan de toepassing voor een groot deel afhankelijk is van het risico op ontvluchting. De twee uiterste varianten zijn de zeer gesloten extra beveiligde inrichting (EBI) en de open zeer beperkt beveiligde inrichting (ZBBI). De EBI biedt landelijk huisvesting aan gedetineerden met een extreem vlucht- en/of beheersrisico. De ZBBI huisvest veelal gedetineerden in de laatste fase van hun detentie. Zij kunnen vanuit de ZBBI onder bepaalde voorwaarden deelnemen aan het regulier maatschappelijk verkeer.

Vanwege een aantal ontvluchtingen, veroorzaakt door onachtzaamheid in inrichtingen, heeft de sectordirecteur gevangeniswezen (SDGW) in 2006 beleid vastgesteld. Dit beleid is gericht op het in een inrichting vastleggen en consequent uitvoeren van handelingen en gedragingen die zijn gericht op het voorkomen van ontvluchting.^[8] De ISt ontleent aan dit beleid haar toetsingscriteria, waarbij onderscheid wordt gemaakt tussen statische en dynamische beveiligingsaspecten.

De ISt betreft bij haar beoordeling de resultaten van de in opdracht van de SDGW gemaakte externe security audit (ESA).^[9]

Bevindingen

De PI Roermond kent sinds haar in gebruikname in 2000 nog geen geslaagde vluchtpogingen van gedetineerden.

Statische beveiliging

Door de overzichtelijke bouw en het gebruik van camera's heeft de centraalpost goed overzicht op de verschillende vleugels. Er is cameratoezicht op cruciale locaties zoals het trappenhuis en het dienstencentrum. De looproutes van gedetineerden naar bijvoorbeeld het

---

[8] Rapportage 'taskforce penitentiaire scherpste', directie gevangeniswezen DJI, mei 2006.

[9] Een externe security audit is een systematische intercollegiale doorlichting van de stand van de beveiligingsvoorzieningen van een inrichting.

dienstencentrum zijn beperkt (met name via het trappenhuis) en gedetineerden kunnen zich daardoor onbegeleid door het gebouw begeven.

De technische veiligheidsvoorzieningen zoals piepers, overklimbeveiliging en camera's werken in de praktijk naar behoren. De sluiswerking werkt automatisch. De piepers worden tijdens de nachtdienst gecontroleerd. De piepers kennen het probleem dat niet in alle gevallen direct duidelijk is waar een probleem is en wie alarm slaat. De alarmcodes staan minder duidelijk op de display waardoor bij onzorgvuldig aflezen ervan het risico bestaat dat te laat bijstand wordt verleend. Daar zijn in de praktijk ook wel problemen mee geweest. Dit probleem is onderkend en er wordt een nieuw piepersysteem aangeschaft, omdat het aantal mensen dat hiervoor in aanmerking komt, is uitgebreid.

Niet iedereen heeft nog een persoonsgebonden pieper en bodyguard. Per afdeling zijn er vijf sets en soms is dat te weinig gelet op de aanwezige piw'ers. Bewakers hebben soms geen set vanuit de gedachte dat deze zich altijd op de post bevinden.

De ZBBI kent een laag beveiligingsniveau. Er zijn geen detectiepoortjes en de gedetineerden kunnen vrij in- en uitlopen. Wel dienen ze door middel van inloggen met een pasje hun aan- of afwezigheid aan te geven.

Dynamische beveiliging

De PI heeft kritische processen als luchten, bezoek, celinspecties en urinecontroles beschreven in de werk- en dienstinstructies.

Deze zijn conform de landelijke voorschriften met betrekking tot Penitentiaire Scherpte beschreven en in 2007 geactualiseerd. In 2006 is een ESA uitgevoerd (inclusief de ZBBI). Eén van de opvallende punten uit de ESA was dat er veel vertrouwen, maar weinig controle is door leidinggevenden en personeel onderling. Op basis van de uitkomsten van ESA is een degelijk plan van aanpak geschreven en besloten tot een jaarlijkse actualisering van de dienstinstructies.

De instructies zijn opgenomen in klappers en staan op het intranet. Deze worden gebruikt als naslagwerk, als er ergens onduidelijkheid over is. Executieve medewerkers geven in het interview aan dat niet alle executieve medewerkers de instructies kennen. Volgens verschillende respondenten zijn ervaring en routine leidend voor het handelen van piw'ers en niet zozeer formele instructies. Controle op naleving van de dienstinstructies gebeurt ter

plekke door de leidinggevende, indien deze aanwezig is. De teamleiders van de bewaking lopen regelmatig langs de posten. Ook de MT-leden geven aan controle en sturing vorm te geven door regelmatig op de afdelingen aanwezig te zijn.

Penitentiaire scherppte is een regelmatig terugkomend onderwerp in de teamoverleggen, maar volgens een aantal respondenten is de kwaliteit van de bespreking ervan nog onvoldoende. In het Middenkaderoverleg is regelmatig flinke discussie tussen het beveiligingsechelon en de leefafdelingen. De directie vindt deze spanning gezond en gebruikt deze discussie in haar sturing. Ook stuurt de directie door in oktober 2008 teamwisselingen te laten plaatsvinden om mensen scherp te houden. Dat geldt zowel voor penitentiaire scherppte als voor integriteit. Met name op de D-vleugel speelt de discussie omtrent wat de gewenste relationele afstand respectievelijk nabijheid is tussen piw'ers en gedetineerden. Doordat gedetineerden daar vaak zeer lang verblijven is het risico op ongewenste relaties tussen executieve medewerkers en gedetineerden daar het grootst.

De inspectie heeft tijdens observatie vastgesteld dat het bezoekproces conform instructies verloopt. De gedetineerden kunnen tweewekelijks een lijst van tien mogelijke bezoekers opgeven. De gedetineerden gaan een kwartier voor het bezoek naar een wachtruimte bij de bezoekzaal. Hun gedetineerdenpas, die ze van de afdeling meenemen, wordt daar ingenomen. Een piw'er van de afdeling begeleidt hen en houdt samen met een veiligheidsbeambte toezicht tijdens het bezoek. Het bezoek moet zich legitimeren en er wordt geverifieerd of zij op de bezoeklister staan. Na afloop van het bezoek verlaten eerst de gedetineerden de bezoekzaal en daarna het bezoek. Alle gedetineerden worden vervolgens gefouilleerd en een willekeurige steekproef wordt gevisiteerd.

Het luchten vond tijdens de observatie door de Inspectie niet geheel plaats volgens de instructies. De luchtplaats werd wel vooraf doorzocht, maar de begeleidende piw'ers namen geen strategische (diagonale) posities in. Zij zaten bijvoorbeeld op een bankje met elkaar te praten.

De cellen worden wekelijks geïnspecteerd. Dat gebeurt aan de hand van een lijst en wordt geregistreerd. Ook wordt er op indicatie geïnspecteerd. De gedetineerde is tijdens de celinspectie niet standaard op cel aanwezig. Evenmin wordt hem standaard meegedeeld dat zijn cel is geïnspecteerd en

wat de uitkomst daarvan was. Er is geen check hoe grondig de celinspectie wordt uitgevoerd. Controle van andere ruimten op afwijkingen gebeurt zeer onregelmatig en hiervan wordt geen registratie bijgehouden. Periodiek zijn er grotere “spitacties”, waarbij met hulp van medewerkers van buiten de afdeling grootschalig wordt gezocht naar contrabande. De hoeveelheid contrabande die dan gevonden wordt wisselt sterk.

Oordeel

De kritische processen ten aanzien van de beveiliging zijn goed beschreven en worden periodiek bijgesteld. Ook de statische beveiliging voldoet, zij het dat de alarmcodering op de piepers verbetering behoeft. Op de dimensie beleid voldoet de PI Roermond aan de relevante eisen en verwachtingen. Op de dimensie borging voldoet de PI Roermond echter in beperkte mate aan de normen. De controle op naleving van de dienstinstructies is niet systematisch geborgd. De persoonlijke aanwezigheid van de leidinggevende is het belangrijkste borgingsinstrument. Het resultaat hiervan is dat niet altijd volgens de dienstinstructies gewerkt wordt. Daarom is het oordeel van de Inspectie op de dimensie uitvoering dat de inrichting overwegend, maar niet volledig aan de normen en verwachtingen voldoet.

Aanbevelingen

- Borg de correcte uitvoering van dienstinstructies door in processen ‘checks and balances’ op te nemen in plaats van uitsluitend te vertrouwen op de persoonlijke aanwezigheid van leidinggevendenden.
- Stuur inhoudelijk op de naleving van penitentiaire scherpste, bijvoorbeeld door het bespreken van thema’s en door middel van gerichte audits.

3.2 Toepassing vrijhedenbeleid

Criterium

Internationale regelgeving bepaalt dat (veroordeelde) gedetineerden in de gelegenheid moeten zijn om, op basis van een verlofsysteem, met verlof te gaan. In het Nederlandse bestel is dit systeem uitgewerkt in de ministeriële regeling voor het tijdelijk verlaten van de inrichting waarin, naast het begeleide verlof, drie vormen van onbegeleid verlof zijn uitgewerkt: het algemeen verlof dat in het laatste jaar van de gevangenisstraf de mogelijkheid biedt om de inrichting voor maximaal 60 uur te verlaten; het regimegebonden verlof dat met name is gekoppeld aan de regimes van

bepaalde en zeer beperkt beveiligde inrichtingen en het incidentele verlof dat in bijzondere gevallen aan een gedetineerde kan worden toegekend.

Het aantal onttrekkingen aan een verleend verlof maakt per inrichting deel uit van de planning & control cyclus van de sectordirectie gevangeniswezen; er is daarvoor geen landelijk geldende norm. Onlangs is de toepassing van het vrijhedenbeleid landelijk onderzocht. Daarbij is vastgesteld dat de vrije beleidsruimte voor inrichtingen bij de toekenning van verlof zeer verschillend wordt ingevuld, maar ook dat, in het geval van algemeen verlof, 94% van de gedetineerden volgens afspraak terugkeert. De ISt laat de noodzaak van een nadere analyse van de verlofpraktijk van een inrichting afhangen van de mate waarin de desbetreffende inrichting, qua onttrekkingen aan verlof, substantieel afwijkt van genoemd percentage.

Bevindingen

De procedures met betrekking tot de toepassing van het verlof- en detentiefaseringsbeleid zijn niet expliciet vastgelegd.

Het BSD neemt het initiatief in detentiefasering door, wanneer de einddatum van een gedetineerde bekend is, vanaf de einddatum terug te rekenen wanneer iemand in aanmerking komt voor detentiefasering. Er is in eigen beheer een checklist ontwikkeld waarin de te zetten stappen zijn beschreven. De besluitvorming over detentiefaseringsadviezen wordt genomen in het multidisciplinair overleg (MDO). Op basis van rapportage van de verblijfsafdeling in het MDO schrijft het BSD een concept-selectieadvies. Het hoofd BSD tekent het selectieadvies voor verzending aan de selectiefunctionaris.

Voor wat betreft gedetineerden uit de regio worden alle verloven en voornemens tot detentiefasering voorgelegd aan het veiligheidshuis^[10]; ook als geen executie-indicator is geplaatst.^[11] Deze advisering wordt door het BSD als kwalitatief beter ervaren in vergelijking met advisering door de politie zoals bij gedetineerden die uit andere regio's afkomstig zijn. Die politie-adviezen zijn vaak gekleurd door de persoonlijke opvattingen van de lokale politiefunctionarissen.

---

[10] In een veiligheidshuis vindt overleg plaats tussen diverse regionale ketenpartners zoals OM, politie, reclassering, gemeente en eventueel GGZ-instellingen

[11] Met de executie-indicator wordt aangegeven dat het OM wil adviseren over te nemen besluiten inzake (toekomstig) te verlenen verlof aan de gedetineerde of overplaatsing van de gedetineerde naar een ander regime of inrichting en dat het OM tijdig op de hoogte wil worden gebracht van de invrijheidstelling van de desbetreffende gedetineerde.

Voordat een selectieadvies wordt uitgebracht vindt standaard een urinecontrole plaats. Als dit niet gebeurt, stuurt de selectiefunctaris het advies terug.

Bij het verlenen van verlof ligt het initiatief bij de gedetineerden. Zij moeten verlof aanvragen. Als een gedetineerde zelf geen initiatief neemt, dan wordt actie ondernomen door het BSD (al dan niet via de piw'er op de verblijfsafdeling). Aanvragen worden in het MDO besproken. De locatiedirecteur tekent de verlofbeschikking.

Er worden geen verlofschema's opgesteld zoals in het handboek Selectie en Detentiebegeleiding is voorgeschreven. Het BSD ziet toe dat iedereen het verlof krijgt waar hij recht op heeft. Vooraf een verlofschema opstellen is volgens de respondent van het BSD niet praktisch. Er zijn teveel onzekerheden die zo'n schema naderhand kunnen verstoren.

Of bij verloftoekenning de belangen van de gedetineerde worden afgewogen tegen maatschappelijke risico's kan uit de (summiere) verslagen van het MDO niet afgeleid worden. Wel wordt er altijd een urinecontrole uitgevoerd bij een verlofaanvraag. Bij terugkeer van verlof gebeurt dat ook, zij het dat dat wel eens wordt vergeten.

De manier waarop detentiefasering en verloftoekenning plaatsvindt wordt niet geëvalueerd. Daarvoor is volgens de respondenten geen aanleiding. Het aantal onttrekkingen (in 2007 tien onttrekkingen uit alle gesloten inrichtingen van het cluster Zuid-Oost) is zo minimaal dat er geen aanleiding is voor een systematische statistische monitoring er van.

Oordeel

Het beperkte aantal gedetineerden dat niet is teruggekeerd van verlof, maakt dat er voor de ISt geen aanleiding is voor een nadere analyse van het verlofbeleid.

In tegenstelling tot wat het handboek Selectie en Detentiebegeleiding voorschrijft, stelt het BSD in de PI Roermond geen algemeen verlofschema op. Overigens is de wijze waarop verlofbeslissingen worden genomen, in orde. De Inspectie is van oordeel dat de PI Roermond op de dimensies beleid, uitvoering en borging overwegend voldoet aan de normen met betrekking tot het vrijhedenbeleid.

Aanbevelingen

Leg de procedures t.a.v. detentiefasering en verloftoekenning vast. Neem daarbij op dat als werkwijze t.b.v. alle gedetineerden die in aanmerking komen voor algemeen verlof, tijdig een verlofschema wordt opgesteld.

3.3 Conclusie

De statische beveiliging ter voorkoming van ontvluchtingen voldoet. De kritische processen ten aanzien van de beveiliging zijn goed beschreven en worden periodiek bijgesteld. Er is aandacht voor penitentiaire scherppte. Bij het toekennen van vrijheden worden maatschappelijke risico's voldoende meegewogen. Er is echter ook een aantal verbeteringen gewenst. De belangrijkste daarvan zijn:

- De controle op een correcte uitvoering van dienstinstructies, onder andere met betrekking op naleving van penitentiaire scherppte, kan beter georganiseerd worden.
- Er zouden algemene verlofschema's opgesteld moeten worden voor gedetineerden die daarvoor in aanmerking komen.

4 Interne veiligheid

4.1 Veiligheidsvoorzieningen

Criterium

Iedere inrichting dient te beschikken over systemen en procedures om de veiligheid van gedetineerden, medewerkers en bezoekers te waarborgen. Een belangrijk element daarvan is dat gedetineerden, op grond van art. 52 lid 4 van de European prison rules (EPR), de mogelijkheid moeten hebben om dag en nacht in contact te komen met medewerkers van de inrichting. Onlangs is het beleid van de DJI met betrekking tot brandveiligheid en brandveiligheidsvoorzieningen aangescherpt. Expliciet is bepaald dat inrichtingen ten minste dienen te beschikken over een geldende gebruikersvergunning, een gekwalificeerde en geoefende bedrijfshulpverleningsorganisatie (BHV), een calamiteitenplan inclusief heldere en geoefende procedures met betrekking tot de inzet van externe hulpverleningsdiensten en een actuele risico-inventarisatie en -evaluatie. Aanvullend op deze eisen verwacht de ISt dat een inrichting beschikt over een goed geoutilleerd intern bijstandsteam (IBT), dat binnen 30 minuten inzetbaar is. Verder verwacht de ISt dat de medewerkers vaardig zijn in het praktisch penitentiair optreden (PPO).[12]

Bevindingen

De PI Roermond beschikt over een oefenjaarplan BHV. Er is in januari 2007 door het NIBRA een BHV-scan afgenomen waarvan de uitkomst positief was. De verbeterpunten die hieruit kwamen zijn opgenomen in een plan van aanpak dat inmiddels is uitgevoerd.

In 2002 heeft de PI Roermond de laatste integrale Risico Inventarisatie en Inventarisatie (RI&E) uitgevoerd. Alleen in 2005 heeft er nog één plaatsgevonden die alleen betrekking had op de invoering van de MPC. Door het ontbreken van geschikte software is een nieuwe RI&E vertraagd, maar de directie geeft aan dat deze zeer binnenkort wordt uitgevoerd.

---

[12] Het IBT is een groep speciaal daarvoor opgeleide medewerkers van de PI. Het IBT wordt in staat geacht om met zo min mogelijk geweld en met behulp van een speciale (ME) uitrusting op te treden bij crises. PPO is vaardigheid in het handelen en/of nalaten bij (potentiële) geweldsincidenten met en tussen gedetineerden.

De aanstelling van de BHV-coördinator en de preventiemedewerker als onderdeel van het BHV-beleid van DJI zorgt voor een onduidelijke rolverdeling tussen deze functionarissen en het hoofd beveiliging. De locatiedirecteur geeft aan dat de BHV-coördinator (i.t.t. de landelijke voorschriften) in Roermond geen lijnbevoegdheid heeft bij calamiteiten, maar coördinerend staffunctionaris is. De gedachte hierachter is dat bij een calamiteit een staffunctionaris geen eindverantwoordelijkheid op zich kan nemen. De locatiedirecteur heeft dit ook bij DJI aangekaart. Als in de nieuwe vestigingsstructuur de functie van hoofd beveiliging vervalt en er geen crisisteam meer op locatie is, is het onduidelijk wie straks bij calamiteiten verantwoordelijk is.

Alle executieven zijn inmiddels BHV opgeleid en gecertificeerd. De executieve medewerkers die vóór de invoering van het BHV-beleid al ploegleider waren (de 'kern-BHV'ers'), zijn beter gemotiveerd dan de piw'ers die dat verplicht zijn als gevolg van het nieuwe BHV-beleid van DJI. Dit resulteert in onttrekking aan oefeningen door sommige piw'ers. Daar komt bij dat oefeningen steeds lastiger zijn in te roosteren op de afdelingen. Er wordt wel heel veel geoefend met de kern-BHV'ers. Die vaste kern vormt de facto bij calamiteiten ook de voorhoede.

Niet-executieven krijgen twee maal per jaar een veiligheidsdag waar ze door middel van een speurtocht kennismaken met de vluchtwegen en routes in het gebouw. De afname van de FITKIT is hieraan gekoppeld.

Er is een jaarplanning voor zowel interne oefeningen als met externe hulpverleners. In 2007 zijn enkele grote oefeningen gepland en uitgevoerd. Het streven is om per jaar 4 tot 5 oefeningen te doen, waaronder brand, explosie, ontruiming, gijzeling. Het wordt echter steeds lastiger om oefeningen in te plannen, onder andere als gevolg van de BHV-vervolgopleidingseisen. Op de kamer van de locatiedirecteur is een crisiscentrum (met monitoren etc.) ingericht om gijzelingssituaties te kunnen beheersen.

Oefeningen worden wel geëvalueerd maar er wordt niet systematisch door leidinggevend gecontroleerd of de medewerkers over voldoende kennis en vaardigheid beschikken om aan calamiteitenplannen uitvoering te geven. Het hoofd beveiliging doet dit alleen voor wat betreft de complexbeveiliging. Het is niet gegarandeerd dat alle executieven een oefening meemaken. Dit hangt af van de toevallige aanwezigheid op de oefendagen; daar wordt niet op

gestuurd. In beginsel is er woensdagmiddag of -morgen personeelssport of Praktisch Penitentiair Optreden (PPO). PPO vindt niet wekelijks plaats en valt vaak uit. Zeker in de vakantieperiode. Deelname hangt af van de mogelijkheid om op de afdeling te worden afgelost. De directie onderkent dit en is van plan met de invoer van een nieuw dagprogramma en postenbezetting dit beter in elkaar te zetten.

De inrichting beschikt over een eigen IBT-team. Er is een recente en gedetailleerde dienstinstructie IBT aanwezig. De PPO-eisen aan een IBT-lid zijn gespecificeerd. Situaties en hoe daarin te handelen zijn overzichtelijk en glashelder beschreven. Ook de evaluatie van de IBT-inzet is opgenomen. Het IBT-team beschikt over een eigen oefenruimte met oefencel.

In totaal hebben in 2007 van de 160 tot 170 personeelsleden 143 personen de FITKIT-test afgelegd. In de registratie wordt geen onderscheid gemaakt tussen executief en niet-executief. De niet-deelnemers hadden een medische indicatie. 101 personen zijn geslaagd en 42 personen hebben de DJI-norm niet gehaald.

De Rijksgebouwendienst heeft het gebouw aan een brandveiligheidsscan onderworpen. Dit heeft geleid tot drastische verbouwingsacties die ten tijde van de inspectie zeven maanden aan de gang waren. De eerste bouwkundige oplevering is inmiddels geweest. Er zijn nog enkele resterende punten. Alle cellen zijn voorzien van rookmelders en beschikken over een spreek-luisterverbinding, inclusief de afzonderingscellen. De vluchtroutes zijn duidelijk aangegeven en vrij van obstakels. De blusmiddelen zijn goed toegankelijk en voorzien van labels met recente controle datum.

Incidenten met een (vermeend) veiligheidsrisico worden in eerste instantie onderling besproken met het afdelingshoofd. Die informeert de beveiliging. Het doorgeven van onregelmatigheden en het daarop nemen van actie gaat volgens respondenten snel.

De inrichting beschikt over een ongevallenregistratie met onderverdeling in prik- en bijtincidenten, sport- of arbeid gerelateerd en onderverdeeld naar gedetineerden en personeel.

Oordeel

Er staat een stevige organisatie ten behoeve van de interne veiligheid. Daarbij worden serieus en regelmatig calamiteitenoefeningen gehouden. De borging

dat alle medewerkers hierbij betrokken zijn ontbreekt. Daarbij leunt de organisatie sterk op haar oude BHV-structuur; er wordt in de praktijk gewerkt met een kerngroep van geoefende en gemotiveerde BHV'ers. Dit geeft een frictie met het huidige BHV beleid van DJI, waarbij in beginsel alle piw'ers gelijkwaardig als BHV-ploegleider kunnen opereren.

Verder is de Ist is van mening dat het aantal medewerkers dat niet geslaagd is voor de FITKIT aan de hoge kant is.

Op grond van bovenstaande is de Inspectie van oordeel dat het beleid en de uitvoering van de interne veiligheidsvoorzieningen overwegend voldoen, maar de borging ervan in beperkte mate voldoet aan de relevante normen en verwachtingen.

Aanbeveling

- Draag zorg voor een beter resultaat op het terrein van de fysieke conditie en weerbaarheid voor de executieve medewerkers.
- Bereik overeenstemming met de sectordirectie gevangeniswezen over de opzet van de BHV-organisatie (keuze voor een kerngroep of niet).

4.2 Bestrijding drugsgebruik

criterium

De beschikbaarheid van drugs onder gedetineerden vormt in het Nederlandse gevangeniswezen vaak een probleem. Mede om die reden is in de Pbw regelgeving opgenomen met betrekking tot de mogelijkheid om de verblijfsruimten van gedetineerden te doorzoeken, de gedetineerden steekproefsgewijs te visiteren en urinecontroles af te nemen. Die laatste mogelijkheid is nader uitgewerkt in de ministeriële regeling urinecontroles penitentiaire inrichtingen.

Ook in het eerder benoemde beleidsdocument inzake penitentiaire scherppte zijn voorschriften geformuleerd die van belang zijn voor het drugsbestrijdingsbeleid. Zo wordt verwacht dat inrichtingen wekelijks bij 5% van de populatie een urinecontrole afnemen. Ook celinspecties worden normatief benoemd. Dagelijks dienen alle cellen en verblijfsruimten op een afdeling gecontroleerd te worden; meer uitgebreide celcontroles moeten eveneens regelmatig worden uitgevoerd. Een ander belangrijk voorschrift is dat gedetineerden na elk bezoek gefouilleerd moeten worden.

Gekoppeld aan celinspecties is de Ist, op basis van artikel 58 lid 8 van de European prison rules, van mening dat gedetineerden geïnformeerd dienen te worden dat hun cel is doorzocht. Uitgangspunt is voorts dat celinspecties

door ten minste twee inrichtingsfunctionarissen worden uitgevoerd en dat aantekening wordt gemaakt van het resultaat van de inspectie.

Bevindingen

De PI Roermond beschikt niet over instructies met betrekking tot de frequentie van afname van urinecontroles, wel over de wijze van afname. Er wordt uitsluitend op indicatie gecontroleerd, en in opdracht van het BSD bij aanvraag van en terugkeer van verlof en bij aanvragen van selectieadvies. Er wordt niet steekproefsgewijs gecontroleerd. Ook binnenkomende gedetineerden krijgen niet standaard een urinecontrole.

Volgens de nota "Drugsonthoudingsbeleid" van de DJI zijn alle penitentiaire inrichtingen verplicht om steekproefsgewijs 5 % van de gedetineerden per week te onderzoeken op gedragsbeïnvloedende middelen. Hier wordt op alle vier gesloten afdelingen en in de ZBBI aan voldaan. In de eerste vijf maanden van 2008 werden 257 urinecontroles uitgevoerd. Iets minder dan de helft van deze controles scoorde positief.

Voor de ISD bestaat er een landelijke instructie dat deze drie keer per week gecontroleerd moeten worden. Dit gebeurt niet omdat de inrichting dat onuitvoerbaar acht.

Na afloop van het bezoek worden gedetineerden standaard gefouilleerd en op indicatie gevisiteerd. De wijze waarop dient te worden gefouilleerd en gevisiteerd is vastgelegd in een instructie (zie paragraaf 2.9).

In de werkinstructies zijn vier vormen van celinspecties beschreven: de dagelijkse, de wekelijkse, de bijzondere en de speciale inspectie. Alle cellen worden wekelijks geïnspecteerd en verder vindt er bijzondere of speciale inspectie plaats op indicatie. Dat geldt ook voor de ZBBI. De celinspectie wordt door twee medewerkers uitgevoerd. Het afdelingshoofd en het hoofd beveiliging checken of ze plaatsvinden. De celinspecties worden geregistreerd. Celinspecties worden uitgevoerd in afwezigheid van de gedetineerden en gedetineerden worden niet geïnformeerd dat celinspecties hebben plaatsgevonden.

Oordeel

De PI Roermond beschikt over werkinstructies inzake celinspectie hiermee aan de relevante normen en verwachtingen. Er wordt tevens voldaan aan de richtlijn om minimaal 5% van alle gedetineerden te controleren, echter aan

de richtlijn om ISD-gedetineerden drie keer per week te controleren wordt niet voldaan. Celinspecties worden geregistreerd, maar de gedetineerden worden hier niet van op de hoogte gesteld. De inspectie is van oordeel dat dit wel zou moeten gebeuren. De uitvoering voldoet daarom overwegend, maar niet volledig. De borging voldoet in beperkte mate aan de relevante normen en verwachtingen.

Aanbevelingen

- Informeer gedetineerden met betrekking tot een uitgevoerde celinspectie.
- Intensiveer de urinecontroles van ISD-gedetineerden.

4.3 Bestrijding onderlinge agressie

criterium

Een concentratie van mensen met verschillende achtergrond en uiteenlopende belangen, ingesloten in een inrichting met een strak programma en regels, kan eerder tot conflictsituaties leiden dan in de vrije samenleving. Om die reden geven de European prison rules in art. 52 e.v. aan dat er in een inrichting procedures moeten zijn die de veiligheid van personen in een inrichting verzekeren en het risico van geweld tot een minimum beperken. Risicovolle gedetineerden moeten daarbij worden geïdentificeerd en, afhankelijk van hun modaliteit, extra worden beschermden/of beveiligd. In de planning & control cyclus van het gevangeniswezen is opgenomen dat het aantal geweldplegingen tussen gedetineerden en tegen personeel moet worden geregistreerd. Op basis van een eerder door de Ist uitgevoerd themaonderzoek naar de praktijk van geweldbeheersing in inrichtingen, kijkt de Ist ondermeer naar de inrichtingspraktijk ter voorkoming en beheersing van geweld, bedreiging en intimidatie tussen gedetineerden. Verder beziet de Ist of deze praktijk bekend is en wordt toegepast bij medewerkers, gedetineerden en bezoekers. Daarnaast wordt ook beoordeeld of er in de inrichting voldoende (toe)zicht is op locaties in het gebouw die kwetsbaar zijn voor onderlinge agressie zoals trappenhuisen, recreatieruimten, telefoons en douches.

Bevindingen

Naast landelijke eisen aan de opleiding van medewerkers is er geen specifiek inrichtingsbeleid vastgelegd ten aanzien van het voorkomen van agressie van gedetineerden. Respondenten geven aan dat inzicht en ervaring van piw'ers bepalend is voor het voorkomen van onderlinge agressie. Agressie-incidenten

komen weinig voor; er is voldoende (camera-)toezicht. Uit de gedetineerdersurvey blijkt dat gedetineerden zich relatief veilig voelen in de inrichting, 64% van de gedetineerden was het (zeer) eens met de stelling “ik voel mij veilig in deze inrichting”. De interviews die de Inspectie met gedetineerden had bevestigd dit beeld.

Er wordt gerapporteerd over geweldsincidenten en beleid wordt soms naar aanleiding daarvan bijgesteld. Respondenten zijn te spreken over de geboden nazorg na geweldsincidenten.

Oordeel

Vanwege het ontbreken van inrichtingsbeleid is de Inspectie van oordeel dat de inrichting in beperkte mate aan de normen op de dimensie beleid voldoet. In de praktijk leidt dit niet tot grote problemen op dit gebied. De uitvoering voldoet aan de relevante normen en verwachtingen. Voor de borging zou het echter van belang zijn dat er bij het formuleren van beleid ten aanzien van bejegening van gedetineerden (zie paragraaf 2.7) ook aandacht besteed wordt aan het voorkomen van agressie. De borging voldoet dan ook slechts in beperkte mate aan de relevante eisen en verwachtingen.

Aanbevelingen

De Ist beveelt de PI Roermond aan om bij het vastleggen van een visie op de omgang met gedetineerden, ook mee te nemen hoe agressie bij gedetineerden voorkomen kan worden en hoe hierop gereageerd dient te worden.

4.4 Conclusie

De PI Roermond is een veilige omgeving om te verblijven en te werken en de criteria voldoen overwegend aan de verwachtingen van de Ist.

De organisatie leunt sterk op haar oude BHV-structuur: er wordt in de praktijk gewerkt met een kerngroep van geoefende en gemotiveerde BHV'ers. Omdat dit afwijkt van het huidige BHV beleid van DJI waarbij in beginsel alle piw'ers gelijkwaardig als BHV-ploegleider kunnen opereren, zal hierover nadere overeenstemming bereikt moeten worden met de sectordirectie gevangeniswezen

Op een aantal punten zijn verbeteringen met betrekking tot de interne veiligheid gewenst. De belangrijkste daarvan zijn:

- Formuleer een visie op de bejegening van gedetineerden en betrek daarbij hoe agressie bij gedetineerden te voorkomen

- Informeer gedetineerden met betrekking tot een uitgevoerde celinspectie.
- Intensiveer de urinecontroles van ISD-gedetineerden

5 Maatschappelijke reïntegratie

5.1 Reïntegratietrajecten

Criterion

Artikel 2, lid 2 van de Penitentiaire beginselenwet formuleert de reïntegratiedoelstelling van het Nederlandse gevangeniswezen: de tenuitvoerlegging van de straf dient zoveel mogelijk dienstbaar te worden gemaakt aan de terugkeer in de samenleving. Dat kan op verschillende manieren gebeuren. In het huidige beleid ligt het accent op het programma Terugdringen Recidive, een methodiek om gedetineerden die daartoe gemotiveerd of te motiveren zijn aan trainingen te onderwerpen die hun vaardigheden vergroten en vervolgens zowel vanuit de inrichting als bij relevante instanties daarbuiten aansluiting te bewerkstelligen met maatschappelijke vervolgvoorzieningen waarmee hun kansen op een maatschappelijk aanvaardbaar bestaan worden verbeterd. De doelgroep van TR bestaat uit gedetineerden^[13] met een strafrestant van minimaal vier maanden of een korter strafrestant met aansluitend reclasseringstoezicht.

Bevindingen

Uit de gedetineerdensurvey blijkt dat ruim de helft van de gedetineerden (53%) vindt dat de PI niets doet voor hun terugkeer in de samenleving. Daarmee scoort de PI een fractie lager dan vergelijkbare inrichtingen. Slechts 16% van de gedetineerden geeft aan dat zij goed worden voorbereid op terugkeer naar de samenleving.

In het landelijke draaiboek Terugdringen Recidive zijn de werkprocessen voor de uitvoering van dit programma vastgelegd. Vanaf september 2007 is één trajectbegeleider gestart met de uitvoering van programma Terugdringen Recidive in de PI Roermond. Deze is gestart met de langgestraften voor deelname aan TR te benaderen vanaf het moment dat zij voor detentiefasering in aanmerking kwamen. De reclassering was echter niet in staat om adviezen voor de TR reïntegratieplannen tijdig af te leveren en ook eventuele indicaties van het NIFP in het kader van het nieuwe zorginkoopstelsel kostte veel tijd. Bij een aantal gedetineerden heeft dit tot grote vertraging van het traject geleid. Daarmee vertraagde ook de

---

[13] Enkele bijzondere groepen zijn hiervan uitgezonderd

detentiefasering voor de betreffende gedetineerden. Inmiddels is de doorlooptijd verkort. Ook is het aantal TR-trajectbegeleiders uitgebreid en is de TR-aanpak onderdeel van het nieuw opgerichte ketenbureau van de PI Zuid-Oost, waar alle reïntegratieactiviteiten onder vallen (inclusief het CBTR). Hierdoor zijn de TR-activiteiten uitgebreid. De reïntegratieplannen komen echter nog steeds met vertraging tot stand. Uit de rapportage van april bleek dat in het clusters Vught/Roermond de totstandkoming van 23 van de 31 TR-adviezen van de reclassering meer dan 42 dagen duurde. De landelijke norm is 28 dagen. Overzichten uit TRIS bevestigen dat deze norm eerder bij uitzondering dan bij regel wordt gehaald.

Het informatiesysteem TRIS geeft aan welke gedetineerden in aanmerking komen voor TR. TRIS wordt hiervoor om de drie dagen gevoed met informatie uit TULP. TRIS selecteert op het strafrestant, maar neemt niet een periode van eventueel reclasseringstoezicht mee. Administratief medewerkers van het ketenbureau corrigeren dit door de vonnissen op te vragen en te controleren of op grond daarvan er aansluitend een reclasseringstoezicht plaatsvindt. Daarnaast checken zij ook in de veelplegerslijsten van de veiligheidshuizen of een gedetineerde daar bekend is. In dat geval is er meestal ook een reclasseringsrapportage beschikbaar.

Gedetineerden klagen dat zij onjuist worden voorgelicht over TR en dat de detentiefasering waar zij recht op menen te hebben door TR doorkruist wordt. Het beleid is namelijk dat deelname aan TR voorwaarde is voor detentiefasering. Als de deelname aan TR vertraagt, vertraagt ook de plaatsing in een (zeer) beperkt beveiligde inrichting of penitentiair programma. De TR-medewerkers geven aan dat ook gedetineerden soms debet zijn aan vertraging in de detentiefasering. Gedetineerden gaan er van uit dat ze ook kunnen doorfaseren zonder aan TR mee te doen. Soms weigeren ze aan TR deel te nemen of zijn ze het oneens met de inhoud van een traject en dan ligt de detentiefasering stil. Soms wordt er toch doorgefaseerd terwijl het TR reïntegratieplan nog niet compleet is, maar dit gebeurt niet altijd. De rolverdeling tussen het BSD en het regionale coördinatiebureau TR is in dit opzicht niet geheel duidelijk. Het draaiboek TR geeft hier ook niet altijd uitsluitsel over. [14]

---

[14] Zie ook inspectierapport "Praktijk penitentiaire programma's" vervolgonderzoek, ISt, april 2008

Het aanbod van interventies die door de reclassering in het kader van TR worden aangeboden is (nog) beperkt. Het betreft de trainingen Cognitieve Vaardigheden, Leefstijltraining en gesprekken met de verslavingszorg onder de titel “Alles onder controle”. Agressieregulatie wordt binnenkort verwacht.

Als een ambulante behandeling geïndiceerd is, is er meestal geen sprake van een wachtlijst. Wel is het zo dat de goedkeuring van het NIFP (in verband met het nieuwe zorginkoopstelsel) lang op zich laat wachten. Een enkele keer gebeurt het ook dat het NIFP een andere indicatie afgeeft dan het PMO binnen de PI, waardoor de plaatsingsprocedure langer duurt.

Voor klinische opnames in GGZ-instellingen zijn soms wel wachtlijsten. De wachttijd kan hier tot enkele maanden oplopen.

De aanwezigheid van isd'ers op de afdeling voor langgestraften is niet zonder nadelen. Enerzijds gaat hun aanwezigheid ten koste van de overige gedetineerden omdat ze een relatief groot beslag leggen op de zorg en aandacht van het personeel en amper meerouleren met het MPC-gebruik. Anderzijds kan het gezamenlijk verblijf met andere gedetineerden nadelig uitwerken voor de isd'ers omdat ze kwetsbaarder zijn en makkelijk negatief beïnvloedbaar zijn met betrekking tot resocialisatie en drugsgebruik (zie hiervoor ook het inspectierapport “Inrichtingen voor Stelselmatige Daders”, ISt 2008).

Oordeel

Op de dimensie beleid voldoet de inrichting overwegend aan de relevante normen en verwachtingen. De feitelijke uitvoering van Terugdringen Recidive stuit echter nog op flinke uitvoeringsproblemen waardoor de potentiële doelgroep nog niet volledig en tijdig wordt bereikt. Met name het feit dat reclasseringsrapportages met TR-advies lang op zich laten wachten leidt tot vertraging van TR-trajecten en detentiefasering hetgeen onwenselijk is. De relatie tussen de uitvoering van detentiefasering op basis van de Pbw en van TR-reïntegratieplannen is onduidelijk hetgeen voor veel onvrede zorgt onder gedetineerden.

De aanwezigheid van isd'ers op de afdeling voor langgestraften heeft negatieve consequenties voor zowel de isd'ers als de overige gedetineerden. Op de dimensies uitvoering en borging voldoet de inrichting in beperkte mate aan de relevante normen en verwachtingen van het criterium reïntegratietrajecten.

Aanbevelingen

- Leg vast en wees naar gedetineerden toe helder hoe de uitvoering van Terugdringen Recidive en (het recht op) detentiefasering zich tot elkaar verhouden.
- Geef aan wat de PI verwacht van reclasseringspartners en spreek reclasseringspartners op het juiste niveau aan wanneer deze niet in staat zijn afspraken na te komen.
- Heroverweeg de plaatsing van isd'ers op de afdeling voor langgestraften.

5.2 Aansluiting nazorg

Criterion

Art. 107 lid 4 van de European prison rules wijst op het belang van nauwe samenwerking met instanties in de vrije samenleving om gedetineerden voor te bereiden op hun terugkeer. Om hieraan vorm te geven is enige jaren geleden in het Nederlandse gevangeniswezen de functie van medewerker maatschappelijke dienstverlening (mmd'er) geïntroduceerd. De mmd'er moet een coördinerende brugfunctie vervullen tussen de ingesloten gedetineerde en maatschappelijke instanties waar de gedetineerde, na afloop van zijn detentie, veelal van afhankelijk is. Op grond van hun functiebeschrijving dienen de mmd'ers gedetineerden bij binnenkomst in een inrichting binnen tien dagen te screenen op vier aandachtgebieden: identiteitsbewijs, inkomen, onderdak en zorg. Daarnaast dienen zij gemeenten te informeren over en te betrekken bij het oplossen van eventuele knelpunten op genoemde gebieden. Eén en ander is uitgewerkt in de instructie 'werkprocessen mmd' van de DJI.

Bevindingen

Uit de gedetineerdensurvey komt naar voren dat 19% van de gedetineerden van mening is dat de medewerker maatschappelijke dienstverlening bijdraagt aan de maatschappelijke reïntegratie van de gedetineerde. Sinds 2004 screenen medewerkers maatschappelijke dienstverlening in de PI Roermond gedetineerden op zorgbehoefte, inkomen, aanwezigheid van een identiteitsbewijs en huisvesting. Volgens de cijfers (van gehele PI Zuid-Oost) is in 2008 bij 30% van alle gedetineerden een screening afgenomen en het basisformulier met screeningsinformatie naar de gemeente verstuurd. Volgens medewerkers en management ligt het percentage van de PI Roermond in de praktijk hoger, op ongeveer 60 tot 70%, maar blijkt dat door administratieve fouten niet uit de cijfers. Het feit dat niet alle gedetineerden

bereikt worden is met name een gevolg van langdurige onderbezetting op de mmd-functie.

Voor elke gescreende gedetineerde wordt gecheckt of deze bij de reclassering bekend is en of er aanvullende informatie aanwezig is. Als uit het gesprek met de gedetineerde blijkt dat deze met andere instanties contact heeft, wordt hier ook contact mee opgenomen. Maar niet elke gedetineerde stelt dit op prijs, dus dit wordt ook wel verzwegen.

De samenwerking met de gemeenten in de overdracht van ex-gedetineerden wisselt sterk. Sommige gemeenten zijn erg actief en komen soms zelfs naar de PI toe om bepaalde gedetineerden te bezoeken. Andere gemeenten doen helemaal niets. De mmd'ers werken veel samen met verschillende veiligheidshuizen in de regio, waar ze in casusoverleggen participeren, informatie uitwisselen en trajecten uitzetten. Er werkt een SPV'er in de PI Roermond die door middel van een regionaal GGZ-volgsysteem informatie achterhaalt. Ook is er maandelijks overleg met GGZ-instellingen uit de regio.

Oordeel

Op de dimensie beleid voldoet de PI Roermond aan de relevante normen en verwachtingen. Op de dimensie uitvoering en borging voldoet de PI Roermond in beperkte mate. De mmd'ers hebben een actieve rol in het regionale netwerk door hun contacten met veiligheidshuizen en GGZ-instellingen. In kwantiteit blijft het aantal gescreende gedetineerden echter achter bij de doelstellingen. In paragraaf 2.2 is daarom de aanbeveling opgenomen om de mmd-bezetting zo spoedig mogelijk op sterkte te brengen. Verder is de PI Roermond afhankelijk van de (wisselende) opstelling van ketenpartners voor een kwalitatief goede overdracht na detentie.

5.3 Conclusie

De PI Roermond is actief op het gebied van maatschappelijke reïntegratie van gedetineerden en stelt zich actief op in het regionale netwerk. Dat neemt niet weg dat er verschillende uitvoeringsproblemen binnen de eigen organisatie en in de samenwerking met netwerkpartners bestaan. De belangrijkste hiervan zijn:

- TR-reïntegratieplannen zijn niet tijdig gereed
- De samenhang tussen de reguliere, wettelijke mogelijkheden voor detentiefasering en TR is niet duidelijk voor gedetineerden

- Er is onvoldoende mmd-capaciteit
- De aanwezigheid van isd'ers op de afdeling voor langgestraften heeft negatieve consequenties voor zowel de isd'ers als de overige gedetineerden.

6 Organisatieaspecten

6.1 Personeelsmanagement

Criterium

(Internationale) regelgeving stelt eisen aan het management en personeel van inrichtingen. Zo moet het personeel doordrongen zijn van de doelstelling van het gevangeniswezen en dient het management leiding te geven aan de processen die leiden tot het behalen van die doelstellingen. Ook moet inrichtingspersoneel zorgvuldig worden geselecteerd met nadruk op integriteit, menselijkheid, professionaliteit en geschiktheid voor het complexe werk. Daarnaast moeten vaardigheden die relevant zijn voor het werk kunnen worden onderhouden en verbeterd door aanvullende opleidingen.^[15] De sectordirectie gevangeniswezen volgt per inrichting de gang van zaken door middel van de jaarlijkse opgave van prestatie-indicatoren die onderdeel uitmaakt van de p&c cyclus.

Prestatie-indicatoren zijn ondermeer de veiligheid en het welbevinden van het personeel, het arbeidsverzuim, de mate waarin functioneringsgesprekken worden gevoerd en een checklist borging competentie management.

De ISt vindt het van belang dat in een inrichting op een actieve wijze wordt gewerkt met competentie management. Of de PI dit doet moet blijken uit de beschikbaarheid van competentieprofielen, vaardigheid bij leidinggevend in de hantering van competentie management en het bestaan van jaarafspraken tussen leidinggevend op het terrein van de toepassing van competentie management. Ook kijkt de ISt hier naar de verzuimcijfers en de mate van (externe) mobiliteit waarvoor een streefpercentage van 5 % wordt gehanteerd.

Bevindingen

De inrichting beschikte ten tijde van de inspectie over 185 medewerkers. Dit kwam overeen met een bezetting van 180,54 fte. (incl. detachering). De normformatie is 185 fte. In de piw- en bewa- en de arbeidsdienstvakken zijn er geen opvallende vacatures. Er zijn wel incidentele vacatures zoals die van hoofd BSD.

---

[15] Bron: European prison rules hoofdstuk V, standard minimum rules art. 47 ev.

De PI Roermond hanteert competentie management als uitgangspunt voor haar personeelsmanagement. Voor alle functies zijn competentieprofielen opgesteld en functioneringsgesprekken worden aan de hand van deze competentieprofielen gevoerd. In 2007 is met 75% van alle inrichtingswerkers een functioneringsgesprek gevoerd. Bij functioneringsgesprekken en in gesprekken tussendoor komt persoonlijke ontwikkeling standaard aan de orde. Respondenten die de inspectie sprak waren hier positief over. Uit de in 2007 landelijk afgenomen personeelsenquête (BASAM) komt naar voren dat de inrichting vergelijkenderwijs met andere PI's positief scoort met betrekking tot de mogelijkheden tot ontwikkeling en opleiding van medewerkers.

Het kortdurende ziekteverzuim over 2007 was 3,4%. Het totale verzuim bedroeg 7,7% (percentages gelden voor het hele cluster Zuid-Oost). Dat is iets hoger dan de landelijke streefnorm van 7%.

De BASAM is over het algemeen positief. De resultaten ervan zijn binnen de inrichting breed besproken.

Oordeel

De Ist is van mening dat de PI Roermond een actief personeelsbeleid heeft dat is gericht op de verdere ontwikkeling van de medewerkers. Op de dimensie beleid voldoet de inrichting aan de normen. Op enkele functies zoals de inrichtingspsycholoog en de mmd'er is er te lang een vacature (zie paragraaf 2.6 en 5.2). Op de dimensies uitvoering en borging voldoet de inrichting overwegend aan de relevante normen en verwachtingen.

Aanbevelingen

Breng de bezetting psychologische zorg en mmd met spoed op het gewenste niveau (zie paragraaf 2.6 en 5.2).

6.2 Communicatie

Criterium

De European prison rules refereren in art. 87 lid 1 aan de beschikbaarheid van een optimale communicatiestructuur binnen de inrichting en art. 74 van de Penitentiaire beginselenwet vereist dat de directeur van een inrichting zorg draagt voor regelmatig overleg met gedetineerden over zaken die rechtstreeks de detentie raken. Naast een beoordeling van deze thema's is de

Ist van mening dat een inrichting ten aanzien van relevante maatschappelijke partners een actief PR-beleid dient te voeren.

Bevindingen

Over het algemeen zijn de respondenten tevreden over de communicatie. De communicatie wordt beschreven als informeel en de lijnen zijn kort. De centrale en overzichtelijke locatie van de diensten aan het “dienstenplein” wordt gewaardeerd. Hierdoor lopen de verschillende diensten gemakkelijk bij elkaar binnen. Er is alleen een onduidelijke rolverdeling tussen het coördinatiebureau TR (CBTR) en het BSD. De persoonlijke verhoudingen zijn goed, maar de taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van CBTR en BSD moeten nader worden gestroomlijnd. Het CBTR zit bovendien in een ander gedeelte van het gebouw (bij het ketenbureau, voor het gehele cluster Zuid-Oost), hetgeen de communicatie niet bevordert.

Het middenkaderoverleg (MKO) is het overleg voor de dienst- en afdelingshoofden. Dit wordt wekelijks gehouden en wordt door de deelnemers gewaardeerd.

Het Multi Disciplinair Overleg (MDO) neemt een centrale plaats in bij de bespreking van gedetineerden. Dit wordt voor elke afdeling tweewekelijks gehouden en deelnemers zijn het afdelingshoofd van de verblijfsafdeling (voorzitter), piw'er van de afdeling, medische dienst, hoofd Arbeid, de psycholoog, de onderwijzer, TR-begeleider, ISD-begeleider (bij isd'ers soms ook de psychiater).

Het hoofd BSD neemt niet formeel deel, maar is in de praktijk vaak wel aanwezig om de kwaliteit van de besluitvorming te bewaken (m.n. motivering van adviezen) en om te adviseren over wet- en regelgeving. De geestelijke verzorgers nemen niet deel aan het MDO.

Men is tevreden over het MDO, maar vindt het wel veel tijd in beslag nemen. Met name de MD vraagt zich af welke rol zij in het MDO hebben en of het de tijdsinvestering waard is. Er vindt nu op initiatief van de UD een evaluatie plaats. Daarbij zal m.n. aandacht worden gegeven aan de onderbouwing van beslissingen. De afdelingshoofden zijn hiervoor verantwoordelijk, maar moeten op dat punt nog verbeteren.

Aan het Psychomedisch Overleg (PMO) nemen deel de MD, de psycholoog, de psychiater, de arts en een notulist. De deelnemers zijn tevreden over dit overleg.

De teamoverleggen wisselen in kwaliteit en er is veel uitval. Bij de invoering in het komende najaar van het nieuwe dienstrooster wordt hier aandacht aan besteed en streeft het management naar een deelname van 75%.

Er is binnen de organisatie behoefte aan tijdiger informatievoorziening over beleid en organisatie. Een probleem daarbij is dat het management ook vaak pas heel laat op de hoogte is van informatie van het DJI-hoofdkantoor, bijvoorbeeld rond de invoering van TR, de vestigingsstructuur en de voorwaardelijke invrijheidstelling.

Oordeel

De interne communicatie binnen PI Roermond functioneert in het algemeen naar behoren. Ook vinden er bijstellingen plaats naar aanleiding van geconstateerde knelpunten. Een punt van zorg is de onduidelijke taakafbakening tussen het BSD en het CBTR (zie paragraaf 5.1). Verder laat de deelname aan het teamoverleg van de executieve medewerkers nog wel eens te wensen over. Met de invoering van een nieuw dagprogramma en dienstrooster in de tweede helft van 2008 hoopt de directie dit te ondervangen. De PI Roermond voldoet op de drie dimensies beleid, uitvoering en borging overwegend aan de relevante normen en verwachtingen.

Aanbevelingen

- Beschrijf hoe de taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van het CBTR en het BSD zich tot elkaar verhouden.
- Bewaak de deelname aan teamoverleggen.

6.3 Integriteit

Criterium

Integer handelen door medewerkers heeft de afgelopen jaren binnen het gevangeniswezen veel aandacht gekregen door middel van verschillende beleidsuitingen. Dit beleid is veelal een handreiking naar lokale directies om vorm en inhoud te geven aan de totstandkoming, de implementatie en borging van integriteitbeleid. Behoudens het gegeven dat in art. 77 van de European prison rules het belang van integriteit wordt benoemd is er geen sprake van algemeen geldende regelgeving ten aanzien van dit aspect; wel is

integriteit een regelmatig terugkerend speerpunt in de p&c cyclus van de sector gevangeniswezen.

De Ist acht integer handelen door iedere medewerker die betrokken is bij de vormgeving van detentie van groot belang voor de medewerkers zelf, voor de gedetineerden en de organisatie. Om die reden is integriteit een onderdeel van het toetsingskader.

Bevindingen

De inrichting heeft geen integriteitsbeleid vastgesteld. Het thema komt incidenteel, bijvoorbeeld tijdens het werkoverleg, een functioneringsgesprek of anderszins aan de orde. Ook komt het naar aanleiding van integriteitsdilemma's of incidenten aan de orde.

De PI hanteert de DJI gedragscode en deze is bekend bij de medewerkers.

Oordeel

De Ist is van mening dat het integriteitsbeleid nader dient te worden uitgewerkt en vastgelegd. Het is zaak hier structureler aandacht aan te besteden dan nu het geval is. Op de dimensie uitvoering voldoet de PI Roermond overwegend aan de relevante normen en verwachtingen, op de dimensies beleid en borging slechts in beperkte mate.

Aanbevelingen

Expliciteer het integriteitsbeleid en draag dit beleid actief uit.

6.4 Conclusie

De organisatie van de PI Roermond laat zich beschrijven als informeel met korte communicatielijnen en een plezierig werkklimaat. De communicatie tussen de leidinggevenden en de medewerkers en ook tussen de meeste afdelingen is goed. Op sommige punten is de organisatie wel eens te informeel. Zo kan de rolverdeling tussen BSD en CBTR beter worden vastgelegd en uitgewerkt. Ook laat de deelname aan het teamoverleg van de executieve medewerkers nog te wensen over. Het integriteitsbeleid vraagt om nadere uitwerking.

7 Slotbeschouwing

De PI Roermond wordt gekenmerkt als een gemoedelijke, informele inrichting, zonder het oog op veiligheid te verliezen.

In de sturing zijn het geven van vertrouwen en verantwoordelijkheid aan lagere echelons een belangrijk element, hetgeen resulteert in een prettig werkklimaat. Anderzijds is daardoor de borging dat beleid inderdaad wordt uitgevoerd op de wijze zoals het bedoeld is te beperkt georganiseerd. De aanwezigheid van de leidinggevende lijkt dan vaak het enige controlemiddel te zijn.

Een voorbeeld van de informele cultuur is dat bejegening van gedetineerden veelal plaatsvindt op basis van persoonlijke intuïtie. Hierdoor kunnen grote verschillen in handelswijze tussen piw'ers ontstaan. Weliswaar wordt er in de diverse overleggen structureel aandacht besteed aan de bejegening van gedetineerden, maar eenduidig gerichte sturing vanuit een geformuleerde inrichtingsvisie- en beleid op bejegening vindt niet plaats.

Bij de beveiliging valt dit patroon ook op. De noodzakelijke instructies zijn in orde, maar de controle op de naleving ervan is onvoldoende

De PI Roermond stelt zich in het regionale netwerk actief op met betrekking tot reïntegratie en nazorg, maar komt nog onvoldoende tot een systematische en volledig bereik van de doelgroep binnen de gevangensmuren. De verantwoordelijkheden en bevoegdheden van BSD en CBTR zijn daarbij onvoldoende vastgelegd.

Bijlage 1 Afkortingen

BAD	Binnenkomst afdeling delinquenten
BASAM	Basisvragenlijst Amsterdam
BHV	Bedrijfshulpverlening
bewa	complexbeveiliging
BSD	Bureau selectie- en detentiebegeleiding
BVA	Bevolkingsadministratie
BZA	Bijzondere zorg afdeling
CBTR	Centraal Bureau Terugdringen Recidive
DBM-V	Detentie en Behandeling op Maat- Volwassenen
DJI	Dienst Justitiële Inrichtingen
EBI	Extra beveiligde inrichting
EPR	European prison rules
ESA	Externe security audit
ESF	Europees sociaal fonds
hvb	huis van bewaring
IBT	Intern bijstands team
ISD	Instelling stelselmatige dader
Isd'er	Justitiabele aan wie de ISD-maatregel is opgelegd
ISt	Inspectie voor de Sanctietoepassing
MD	Medische dienst
mmd'er	medewerker maatschappelijke dienstverlening
MDO	Multi-Disciplinair Overleg
MPC	Meerpersoonscelgebruik
OR	Ondernemingsraad
Pbw	Penitentiaire beginselenwet
PI	Penitentiaire Inrichting
piw'er	penitentiair inrichtingswerker
PMO	Psycho medisch overleg
PPO	Praktisch penitentiair optreden
pva	plan van aanpak
pve	programma van eisen
RI&E	Risico inventarisatie en -evaluatie
ROC	Regionaal opleidingscentrum

RSJ	Raad voor strafrechtstoepassing en jeugdbescherming
SDGW	Sectordirecteur gevangeniswezen
TR	Terugdringen recidive
UD	Unit directeur
VCA	Veiligheidscertificaat aannemers
VMZ	Verantwoorde medische zorg
ZBBI	Zeer beperkt beveiligde inrichting

Bijlage 2 Bronnen

BASAM resultaten 2007
BHV-scan Nederlands Instituut Fysieke Veiligheid / Nibra
Brandveiligheidsscan Rijksgebouwendienst
Calamiteitenplannen
Capaciteitsoverzicht
Dagprogramma's
Dienstinstructies PI Roermond
Formatie- bezettingsoverzicht
Gedetineerdensurvey 2007
Huisregels PI Roermond
Jaarplan 2008, PI Zuid-Oost
Jaarverslag 2007, PI Zuid-Oost
Jaarverslag 2006 commissie van toezicht *PI Roermond*
Meldingen bijzondere voorvallen *2007/2008*
Overzicht urinecontroles *2008*
Plan van aanpak RI&E versie *2002*
Resultaten audit BVA
Resultaten FIT KIT 2007
Risico Inventarisatie en -evaluatie Arbo management groep
Sanctiebeleid PI Roermond
Verslag externe security audit 2007
Verslag toezichtbezoek RSJ, *3 februari 2006*
Verslagen detentieberaad
Verslagen teamoverleg piw'ers
Vier-maandsrapportage 2007

Bijlage 3 Inspectieprogramma

Programma inspectie PI Roermond 10, 11 en 12 juni 2008

De inspectie wordt uitgevoerd door drie inspecteurs. De cursieve programmaonderdelen worden uitgevoerd door één inspecteur die de betreffende gesprekspartners op hun eigen locatie zal bezoeken. Deze bezoeken vinden parallel aan andere programmaonderdelen plaats.

Dinsdag 10 juni.

- 09.30 uur kennismaking directie
- 10.00 uur Interview directie
- 13.15 uur Interview TR
- 14.30 uur Interview gedetineerden
- 13.30 uur Visitatie BVA/BSD*
- 15.30 uur Interview Hoofd Beveiliging/Bibliotheek*
- 19.30 uur Interview gedetineerden ZBBI

Woensdag 11 juni.

- 09.00 uur Interview executief personeel
- 09.00 uur Interview Hoofd Arbeid*
- 09.00 uur Interview MMD en trajectbegeleider*
- 11.00 uur Interview executief personeel arbeid en ZBBI
- 11.00 uur Interview Hoofd FaZa*
- 13.30 uur Interview leidinggevenden
- 15.30 uur Interview CvT
- 15.00 uur Interview Hoofd Beveiliging*

Donderdag 12 juni.

- 09.00 uur Interview zorgstafleden
- 10.00 uur Bestudering documentatie
- 14.00 uur Terugkoppeling directie

Bijlage 4 Geografische ligging locatie

